

SAMBAND

No. 100 August 1916.

“Samband” utkommer hver maaned og er et literær-historisk skrift for norske hjem i Amerika. Det er et organ for bygdelaagbevægelsen og er særlig tilegnet bygdelaagens historiske virksomhet. Abonnementspris \$1.00 aaret; enkelte hefter 10c hvert.

Udgives av SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:

A. A. Veblen.

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

 Bottineau Co., N. Dak., er det store og rufe norske settlement som ligger op mot **Turtle Mountain**. Under titelen „En norsk bygds historie“ paabegyndtes i juniheftet (No. 98) dette settlements pionerfaga. Enhver kjender forfatteren **Olav Redal**. De tre hittil leverte indlæg viser at historien vil bli av stor betydning som et led i vort indflytterfolks historie, men av særdeles værd for alle dem, som bor i eller er kjendt med settlementet. Næst blir en 500 familier her omtalt. Der blir et indlæg i hvert nummer og man faar hele historien ved at abonnere paa „Samband“ et aar fra juniheftet. Send **en dollar** til Sambands bestyrer,

A. A. VEBLER,

305 Walnut Street S. E., Minneapolis, Minn.

Samband

is a monthly magazine containing historical and biographical sketches from Norwegian settlements in America, besides old country folk-lore, tradition, and history; and is designed to be a magazine of general literary interest for the home. It is an organ for the **Bygdelag** movement in America. Subscription price, \$1.00 a year. Single copies, 10 cents.

Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the **SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION**.

Manager and Editor, A. A. Veblen.

305 Walnut St. S. E., Minneapolis, Minn.

Inchold av No. 100, August, 1916.

	Side.
Udvandringshistorie fra Ringerikesbygderne. O. S. Johnson.—I.	575
Ældre og yngre slechter fra Tunhovd. H. H. Strøm. VII.	585
En norsk bygds historie. Olav Redal. III.	605
De første aar ved St. Olaf. Mrs. Anna E. Mohn. V.	616
Lidt nybyggerhistorie fra Spring Grove og omegn. O. S. Johnson. XVIII.	619
Valdrisstevnet i Glenwood. A. M. Sundheim.	634
Kvittering for bidrag til Valdrisgaven. A. M. Sundheim	637

Samband.

No. 100

August

1916

Udvandringshistorie fra Ringerikesbygderne.

D. S. Johnson,

Ringerikeslagets Sagasriver.

I.

Ved stiftelsen af Ringerikeslaget i Albert Lea, Minn., den 7de Juni, 1916, blev det besluttet at antage „Samband“ som lagets organ, samt blev undertegnede valgt til at samle og nedskrive vor udvandringshistorie saa langt som vi formaar at samle den, som da blir trykt endel af hver maaned i ovennævnte bygdelagskrift. Nu er det med vort bygdefolk, som vore landsmænd fra andre bygder og dale, at de bor spredte her i landet, saa det er umulig for en mand at kunne reise til hver enkelt og saa nedtegnet deres slegt- og livshistorie. Jeg maa derfor saa hjælp til denne samling, og det kan ske derved, at en spørgsmaalssjette blir sent til hvert medlem af laget, som vedkommende bedes i al venlighed at besvare saa godt han kan og sende mig. Vil medlemmerne af laget hjælpe til og nedtegne sin livshistorie, sin slegtshistorie, saa langt tilbage som de kan ha hørt af sine forældre og bedsteforældre, saa vil vi derved saa en tro og paalidelig bog om vort bygdefolk, som vil saa stor værdi for vore efterkommere i fremtiden. Den vil ogsaa bli interessant for os derved at vi lærer hverandre bedre at kjende, faar læse om vor slegts opholdssted som vi kanske ikke har vidst før, faar se hvor de er fra paa Ringerike, naar de rejste til Amerika, og hvorledes de bask og sleit her i forstningen for at fabe sig et hjem.

Naar spørgsmaalisten kommer saa kast den ikke fra dig, men glem den indtil du faar tid til at udfylde den. Skriv da ned alt som kan være til interesse for historien. Hændelser her eller i Norge, korte komiske stykker af en eller anden original du har truffet sammen med. Mange tildragelser kan synes smaa og ubetydelige, som ikke destomindre kan ha værd for en historie. Vær derfor ikke bange for at tilføje spørgsmaalisten saa meget som mulig af det du har oplevet. Lad det ikke hindre dig at du ikke kan skrive stil, og at det ikke blir i den sammenhæng som du ønsker. Jeg skal gjøre det lille jeg kan ved omskrivningen, og resten maa overlades til vor dygtige redaktør og udgiver af „Samband“.

Hermed haaber jeg at alle gjør hvad de kan til at gjøre denne historie saa interessant som mulig, saa vil den tjene som et bindeled mellem os udvandrede, fra Tyrifjordens strande, og op efter Spirillens vakre omgivelser, og Sofnedalens skogtrafter.

D. S. Johnson,
Spring Grove, Minn.

Ringerike.

Som indledning til vor udvandringshistorie vil vi først komme med en kort beskrivelse over disse bygder som bærer navnet Ringerike, efter de kilder som staar til vor raadighed.

Følge sogneprest M. J. Færden, P. A. Munch og andre oldgranskere, er Ringerike en af de ældste indlandsbygder i Norge. Disse oldgranskere mener, at efter de udgravninger som er gjort, har Ringerike været beboet en 1500 aar før vor tidsregning, af en folkestamme med et fremmed sprog og andre guder end Asadyrkerne. Flere gaarde opkaldt efter disse gamle guder beviser dette, siger disse oldgranskere. Man me-

ner at bygden Illeraal paa vestsiden af Randselven er opkaldt efter guden Iller. Ligesaa gaarden Sjønen hvoraf Sjønesos har sit navn, er opkaldt efter guden Sjønim, og flere gudenavn skal bevise at disse urindvaanere var en folkestamme med et andet sprog, andre guder, og andre jæder og skikke. Denne fremmede befolkning blev da fortrængt af de saakaldte Asadyrkere, der opførte Gudehov for Odin, Thor og Frey, som flere. At Ringerike da maatte være ganske tæt befolket og at de var ivrige Asadyrkere viser de mange gaarde som har faaet navn efter guderne saasom Odinsaaker, Frøishov, Nordrehov, Sjøv og Sjøvland, samt vistnok flere gudehov.

Det oprindelige oldnorske navn paa bygden var Rringarike som senere hen i tiden er forandret til Ringerike og betyr det ringformede rike. Medens mange bygder i Norge danner lange og oftest smale revner i fjeldmassen, danner Ringerike en bred runding som Tyrifjorden fra begge sider ligesom favner med sine lange arme.

Sølebygden er omgivet af Stensfjorden i øst og syd. I vest strækker hovedbygden sig mod Tyrifjordens store vandbassin. Ind stikker viger og bugter fra fjorden. Dykkede marker nedover mod strandbredden og dyrkede marker indover sletterne med vakre Løvtrælunde her og der indimellem.

Den som ønsker at faa et rundskue over Sølebygden og de andre Ringerikesbygder, bør ikke undlade at aflægge Kongens udflugt et besøg. Gjennem en trang revne i det stejle aasparti som kaldes Krokkeleven, stiger man brat op til en højde af 980 fod over Stensfjorden. Dybt nede i den trange, vilde dal med svimlende styrtninger, hviler bækken, eller juser og brusser i flomtiden. Naalefogen staar tæt paa flevens begge sider og hyder den sødedige vandrer sin sterke aroma. Naar saa vandrerens omgivelser er naadd op og snur sig, har han bygden liggende dybt dernede; men det er ikke meget som sees fra denne

trange spalte. Paa mange slags tungemaal er Krokfleven lovprist, og den lystreisende er fuld af beundring selv om han maa bruge lommetørklædet baade tit og ofte. Fra Klevstuen fører en vei til Kongens udsgit, og er let at finde da den er opmerket med hvide kors paa traverne. Kommen frem paa udsgitten, 1,400 fod over havet, ser man i fugleperspektiv det meste af Tyrifjorden med alle dens odder, vifer og bugtninger, Solehygden og hele Ringerike liggende under sig. Intet under at den reisende blir itaaende som tryllebundet ved dette vakre syn, saa turistene har ikke taget munden for fuld naar de siger, at Ringerike maa betragtes som den vakreste perle blandt østlandets landskaber. Sa, maa til udsyn leier man forgjæves efter i det søndenfjeldske Norge.

Deroppe hvor bakkestupet hælder nedover mod udsgitten, tror man at Søren Moe har faaet inspirationen til sin vakre Ringerikesang, hvoraf første vers lyder saa:

Det lysnede i skogen, da ilede jeg frem,
snart stod jeg hvor bakkestupet skraanet;
jeg saa den vide bygd, jeg saa mit kjære hjem,
jeg saa hvor de fjerne aaser blaaned;
jeg saa de brede fjorde, der skar sig ind i bugt,
og elven saa jeg blinke og krumme sig saa smukt,
jeg længtes til de sollyse fletter.

Saa de tælles i tujindvis de som i aarenes løb har besøgt Krokfleven, baade kronede hoveder og andre folk med verdensberømte navne. I det store studentertog i Juni 1851 var gamle Grundtvig der, samt den danske digterkonge Adam Dehenschläger gjæstet ogsaa Krokfleven engang. Derom fortælles følgende anekdote som endnu gaar i folkemunde.

Da han med sit reiseelskab nærmet sig udsgitten, var man spændt paa at faa høre, hvad digterkongen vilde sige, og man

vogtede omhyggelig paa ikke at gaa glip af de bevingede ord, han muligens kom til at udtale. Kommen frem paa styrtningen tar Dehenschläger op sit ur, ser paa det og kaster saa et blik udover bygden og siger: „Den som nu hadde sig en pandefage.“

Oppe paa Krokflevens top, tæt ved Klevstuen staar Klevmanden, en malt døl, og modtar i en bøsse bidrag til Klevens vedligehold. Han udtrykker sin bøn i følgende strofe:

Jeg vandred vidt paa jorden;
men fjelden dog jeg fandt
naturen stor og skjøn
som her paa Klevens rand.
Her fjeldet dalen favner,
og i dens skjød saa tytt
sig vugger Tyrifjorden
som barn ved moders bryst.
Ei sandt? enhver bør se det;
men veien er saa slæm;
giv derfor hid en skilling
saa blir den snart bekvem.

Dølen er enkemand nu; men før i tiden stod konen hans under Kleven og bad om penge ved følgende bøn:

Kallen staar paa toppen
han mangan skilling faar,
men ingen slant til Kleven.
Jeg længselsfuld her staar
og venter paa at veien
engang skal bli saa bra,
at jeg kan pusle opad
og mand i favnen ta.

Han gjør nok vei til byen,
men ei om Tyrifjord,
det skarnet staar deroppe,
han holder kleint sit ord.
Giv derfor hid en skilling
da snart skal bli god vei
saa gaar vi glade opad
baade du min ven og jeg.

Rjærringa stakkar var udsat for røvere og fjælsme, og da hendes pengebøsse blev stjælet et par gange blev hun fjernet. Hun opholder sig vel nu paa et eller andet mørkloft eller maa-
ske hun er blit et legetøj for smaagutter.

Da nedskriveren af disse linjer besøgte Krokkleven i 1914, var det blot Kallen som stod der paa toppen af kleven, og bad efter penge.

Solebygden har mange historiske minder fra den ældre tid. I sagntiden møder vi konge og høvdingenavne knyttet til bygden. Saaledes King Dagsøn hvis bedstefar Raum levede aar 200 efter vor tidsregning, og havde 18 sønner. Denne King Dagsøn, siger oldtidsgranskere, skal ha bodd paa gaarden Selgeland. Der er en slette, som hedder kong Kings ridebane, hvor formodentlig kongen har øvet sine hester. Det hedder i sagaen om en Sigrid Løken, som bodde paa Selgeland i 1430 at hun hadde testamenteret til presten i Tevnafer ½ markesbol for at han skulde læse fjælemesse for hende efter hendes død. Da arvingerne efter hendes død undlod at betale presten, negtede han at læse nogen fjælemesse, saa efter katolikernes lære er hun vel i fjærssilden endnu.

Selgeland er vel en af de største gaarde i Sole, for i 1835 var det tolv husholdninger paa gaarden, og 66 menneffer,

elleve husmænd, en daglønner og syv tjenere. Besætning, tolv hester, 40 storfæ, 40 faar, og fire svin.

Gaarden Stein er og i sagaen nævnt som kongsgaard. Efter hvad Snorre beretter bodde kong Sigurd Hjort paa Stein. Han var den smukkeste mand viden om, samt større og sterkere end enhver anden. Det heder, at da han var 12 vintre gammel dræbte han i enekamp Hildebrand berserker og elleve mand med ham. Han hadde en dronning som hed Tyri, som bodde paa Tyriøen (Storøen) efter hvem Tyrifjorden skal ha faat sit navn. Sagaen beretter om Sigurd Hjort, at han gjerne red ud ene i ødemarker og jaget store og mandfarlige dyr. Paa en saadan tur blev han dræbt af berserken Hafe som derpaa red til Sigurds gaard Stein og røbet hans datter Ragnhild. Denne blev senere taget igjen af Haldan Svarte og hans mænd, og Haldan giftede sig med hende.

Da det er historisk bevist, at Sigurd Hjort bodde paa Stein saa mener man at hans svigersøn Haldan Svarte ogsaa har resideret der. Kong Haldan og dronning Ragnhilds søn Harald blev da den som samlede Norge til et rige i aaret 872.

Da Haldan Svarte døde blev endel af hans legeme hauglagt paa Stein siger Snorre. Efter andre kildefrister omtales ikke delingen af kongens legeme. Det heder kun at han er hauglagt der, og det er rimeligt at dette er historisk. Haldanshaugen paa Stein værnes og fredes om som et oldhistorisk minde.

En af Harald Haarfagres mange sønner hedte Sigurd Rise og dennes sønnesøn var den bekjendte Sigurd Haldansøn Tyr. Kommer til hans historie senere.

Som ovenfor nævnt strækker gaarden Steins historie sig langt ind i den dunkle hedenold. Efter kristendommens indførelse paa Ringerike af Olav den hellige, beretter sagnet at han byggede en kirke paa Stein, og da kirken var færdig og

man ringede med kloffen i taarnet blev en gyger som bodde i fjeldet paa den anden side af Stensfjorden saa forbitret paa denne kloffelid, at hun greb det ene klippestykke efter det andet og kastede mod kirketaaarnet, men alle forfeilede dog sit maal. Tilslut rev hun af sig det ene laarbenet og kastede mod kirketaaarnet. Men det traf heller ikke. Da hun rev af sig laarbenet for at slynge mod kirken maa hun vist ha været hoggende fint, og kastet dette med større kraft end stenene, for benet har gaat over kirken og faldt ned i dalen, hvor storveien nu gaar, og har boret et hul dybt ned i jorden, hvilket kaldes Gygerputten den dag idag, og derfra opstiger en ond lugt og stank.

St. Olavs helgenry har tillagt ham saa meget underligt og deriblandt at han skulde bygget denne kirke; men efter de historiske skrifter var kirken paa Stein opført i det 12te aarhundrede og saaledes længe efter St. Olavs død.

Denne kirke var 60 fod lang og 24 fod bred, opført af pent tilhugget sten, i rundbue- eller saakaldt romanisk stil. Der holdtes regelmæssig gudstjeneste i Steins kirke til 1581, i hvilket aar Stein og Hole blev et sognekald. Fra den tid brugtes Steins kirke kun hver St. Hansdag i 100 aar, til 1683, da den brændte ved lynnedslag.

Senerehen blev dens levninger vanskjøttet og ilde medfarne, murene tildels nedbrudte og brugt til gjærder. Folk havde i fordums tider ikke større sans for det gamle. Nu blir ruinerne af Steins kirke fredet og værnet om, og det siges om disse, at de hører til de vakreste ruiner fra middelalderen, som Norge eier.

Som gammelt kirkegods er gaarden Stein ved reformationen inddraget under kronen og indtægterne deraf benyttet til kongens embedsmænd. Senere blev den solgt og kom i private mænds eie. I 1711 blev gaarden Stein solgt ved offentlig

auktion til Johannes Johannesen Friestad fra vestre Slidre, Baldris.

Denne Johannes Friestad skulde forresten været en original, som gav anledning til at han endnu lever i folkemunde hos enkelte af de ældre i Hole. Saaledes hørte jeg fortalt i min ungdom at denne Baldris kom til en bonde der i Holebygden og fik arbejde der som træsker om vinteren. Han stod da paa laaven dag efter dag og bankede kornet ud af straaet med det træskeredskab man kaldte slire. Medens han nu arbejdede der paa gaarden som træskemand, fik han høre fortalt, at den store gaard Stein skulde sælges ved auktion en vis dato ud paa vinteren. En uges tid før auktionsdagen reiste valdrisen hjem og kom igjen dagen før auktionen var berammet, og havde da med sig en skindskræppe, som han drog paa en liden kjælke. Auktionsdagen førte bonden (hans arbejdsgiver) i spisflåde under dombjældeflang til auktionsstedet, medens valdrisen kom efter i sin almindelige arbejdsdragt dragende den lille kjælke med skindskræppen paa. Kommen ind i auktionslokalet begyndte denne tarvelig flædte mand ogsaa at byde paa gaarden, og det blev en sniisen og latter over at en saadan mand optraadte som kjøber af den store gaard Stein, og man begyndte at sige til auktionsmesteren at han burde saa tilslaget, saa fik man se hvorledes han tog det med at skaffe kaution. So hammeren faldt og han blev da kjøber af gaarden. Da han saa blev spurgt om han kunde skaffe kaution for kjøbesummen svarede han, at det er vel ingen her som vil kautionere for mig; men jeg tænker skræppen min vil gjøre det, og dermed tog han ud af skræppen 840 rigsdaler som han gav for gaarden, til stor forbauselse for de tilstedeværende.

Medens Johannes Friestad, eller som han ogsaa blev kaldt Stein-Baldrisen, bodde paa Stein, var det svenjerne kom til Norderhov og Stein blev gjæftet af oberst Øtken og hans hær,

da den var paa vei til Norderhov. Johannes Friestad hadde Stein til 1728, da han ved makestifte overdrog den til kaptein Svend Jesper Bierck.

Jeg nævnte at en af Harald Gaarfagres mange sønner hedte Sigurd Rije og dennes sønnesøn var den bekjendte Sigurd Galfdansson med tilnavnet Syr. Denne Sigurd Syr skildres i sagarne som en saare fred- og vennesæl mand. I hin raa og vilde tid er han den mest sympatiske skikkelse. Han hadde stor indsigt i og kjærlighed til det dengang saa foragtede jordbrug; thi høvdingers vis var at øve sig i alskens idrætter, bli vældige frigere, der med sværd i haand kunde vinde hæder og rigdom. At pusle med hakke og spade og dyrke jorden overlod de til trælle og andre underordnede.

Sigurd hadde et andet syn paa dette og erhvervet sig derfor kjendingsnavnet Syr — som betyder purken som roder i jorden! — Men for efterselegten blev dette et hædersnavn, og nutidens Soleværing, som pløier og saar de veldyrkede marker, er den gamle fonge megen tak skyldig.

Masta, enken efter Harald Grenske, fonge paa Vestfold, flyttet op til Ringerike og der i Gudbrand Kulas hus fødtes den senere saa navnkundige Olav den hellige. En tid efter giftet hun sig med Sigurd Syr.

Sigurd Syr og Mastas fongsgaard er nærmest at søge paa Bønsnes. Det er ikke bare løs gjetning, men sagaen selv gir fingerpeg i den retning siger de lærde.

Der tales blandt andet om neset, halvøen som dengang hadde ti gaarde. Et andet sted tales der om at Olav og hans mor, som da var enke igjen, gif ned til fjorden hvor lille Harald hadde sin legeplads, med baader, hvilket tyder paa at det kunde ikke være langt op til fongsgaarden, og man mener da, den har ligget paa den runde koll hvor Bønsnes kirke blev bygget. Selve

naturen der, saavel som paa Stein, har dannet en høvelig plads for en fongehal.

Bønsnes kirke er bygget mellem 1150 og 1200 paa en tid da Olav stod som den højeste stykshelgen i Norge, og da er det saa rimeligt at kirken fattes lige ved helgenfongens barndomshjem.

Biskop Jens Nilssøn, som er den ældste forfatter som har skrevet om Høle, skriver om dette den 23de Februar 1591. Bønsnes to gaarde, saa heder den ene, er kongens, staar en kirke hos. Der siges Oluff at være født.

I biskop Jens Nilssøns dage var traditionen ganske anderledes paalidelig end nu. Hans meddelelse maa derfor tillægges en betydelig vægt.

Der har altsaa Olav vokset op og henlevet sin glade barndom under sin storsindede, strænge mors opsig, og der er hans første udfærds længsler og kongedømme vaagnet, og derfra drog han ud paa sin første færd sammen med faderens fosterbror Rane, og did vendte han tilbage da den unge høvdingssongstamme var modnet. (Fortsættes.)

Ældre og yngre slægter fra Tunhovd, Numedal.

Tildels i Norge og tildels i Amerika.

Serbjørn S. Strøm.

VI.

Nedre Lian.

Nedre Lian var et godt litet bruk, pent og lunt beliggende. Det var ryddet og bygget i 1790-aarene av en mand ved navn Thorbjørn Larsen. Han var opvokset i Lillegaarden i Tunhovd. Et gammelt dokument, eller skjøde, viser at han av sine foreldre Lars og Kjersti Lillegaard, hadde faat tilladelse til at rydde og bygge i Lillegaardsskogen, paa det sted som kaldtes

Lislegardlien, senere forandret til Nedre Lian. Der hadde før været en heimstæter. Svor Thorbjørns hustru, Anne, var fra vites ikke. Gamle Kjersti Lillegaard kom ogsaa til Nedre Lian, og var der hos sin søn Thorbjørn paa sine sidste dage. Det siges, at hun blev over 100 aar gammel. Jeg husker min mor fortælle, at hun hadde langt ifjerg, og at hun var meget snil mot dem da de var smaa. Thorbjørn og Anne blev hoende paa Lian til deres død. De hadde vist ikke flere barn end to sønner, Ole og Lars. Ole døde i en yngre alder. Lars vokste op og blev gift med Toni Halvardsdatter Grevsgaarddoffen. Disse blev mine bedste forældre paa morsiden og vil bli omtalt senere.

Efter Thorbjørn Lians dage blev en mand ved navn Even Nilson bosittende paa Nedre Lian. Han var oppvokset paa Evenungsgaarden i Skurdalen. Hans bror Nils bodde paa Lillegaard i Lunhøvd. Svor Evens hustru, Margit, var fra vites ikke. Even Nilson bodde i mange aar paa Nedre Lian, og der døde hans hustru. De hadde tre barn, Nils, Ragnhild og Kari. Kari døde i 18-aars alderen.

Om vaaren i 1846 reiste Even Lian med sine to voksne barn, sønnen Nils og datteren Ragnhild, til Amerika. De var de første som det med sikkerhet vites at ha utvandret fra Lunhøvd til Amerika. Siden hørte man derhjemme næsten intet mere om Even Lian eller hans barn. Det gif dog et rygte om at han ikke kom frem til sit bestemmelsessted, men at han døde paa reisen, da han var kommen til Milwaukee, Wis. Det er senere oplyst at rygtet ikke var sandt, men at han kom frem til sin reises maal, Rock Prairie, Wis.

Hans sønnesøn Mr. Edward Evans Lian, nu bosat ved Ada, Minn., gir følgende beretning, fortalt av hans far Nils E. Lian, om reisen hertil, og tillige om Even N. Lians slegt her i landet.

Han skriver: „Min bedste far, Even N. Lian med sønnen

Nils og datteren Ragnhild, hans hele familie, drog fra Lunhøvd i Numedal til Amerika om vaaren i 1846. I de dage var det ikke saa bekvent at reise som nu. De reiste først til Havre i Frankrige, for der at vente paa amerikanske skibe, som de hadde hørt skulde være saa hurtigseilende. Men da ventetiden blev for lang, saa tok de med et skib som viste sig at være en daarlig seiler; og daarlig mandskap maa det ogsaa ha været; ti de drev ut av sin kurs og kunde ikke beregne hvor de var. Efter lang tid traf de endelig paa en anden seiler, som satte dem paa ret kurs og efter en haard og møisommelig reise landet de i New York, 12 uger efter de forlot Frankrige. De slet sig da opigjennem landet og kom ud paa høsten til deres bestemmelsessted, Rock Prairie, Wis. Der døde gamle Even Lian straks den samme høst. Reisens strabadser hadde vel tat for haardt paa ham. Han blev begravet paa Rock Prairie kirkegaard.

„Hans søn Nils E. Lian, som var født i Norge i 1825 var da en ung mand. Han opholdt sig paa Rock Prairie og deromkring indtil han i 1856 reiste til Fillmore County, Minn., og tok sig land, bosatte sig paa det og bodde der indtil sin død i 1872. Han tjente i borgerkrigen fra November 1864 til Oktober 1865. I 1857 var han blit gift med piken Gunhild Thorstensdatter Robben, fra Flaa i Hallingdal. Hun var født den 15de Oktober 1832 og kom til Amerika i 1857. De hadde syv barn, hvorav fire lever, nemlig: Henry og Charly Evans (Lian) ved Lansboro, Minn., og Mrs. Anne Gilbertson og Edward Evans Lian ved Ada, Minn.

Edward Evans Lian er født i Fillmore Co., Minn., den 11te Juli 1858. I 1881 reiste han til Ada, Norman County, Minn., og bosatte sig der som farmer, og har bodd der siden. Blandt andre tillidshever han har indehat kan nævnes at han har været Township Assessor, præsident for Farmers Telephone

Line og sekretær for the Creamery Association osv. I 1885 blev han gift med piken Jensine Grifsen. De har fem barn, nemlig: Netta, født den 27de April 1887; Gina, født den 6te Oktober 1907; Torris, født den 25de Januar 1892; Edwin, født den 27de April 1900, og Albert, født den 19de August 1904.

Even G. Lians datter Ragnhild, blev straks hun kom hertil landet gift med en Numedøl ved navn Thore Thorson. De bodde først en tid i Winnesheik County, Iowa, senere i Fillmore County, Minn. I 70-aarene bosatte de sig i Watonwan County, Minn., hvor de begge døde for endel aar siden. Det oplyses ikke hvor mange barn de havde, men deres ældste søn, Thomas Thorson, var en agtet og velkjendt mand. Han var 20 aar Regjister of Deeds i Watonwan County og i flere terminer repræsenterede han sit distrikt i legislaturen baade som repræsentant og som senator. Han døde i St. Paul, Minn. i 1909 eller 1910. En af hans søstre er gift med Knud Sængen og bor ved St. James, Minn.

Da Even Lian var rejst til Amerika kom **Endre Bjørnson** og bosatte sig paa Nedre Lian. Han var søn til den før omtalte Bjørn Nystuen. Endres kone hedte Guri. Hun var datter av Levor Dokken, fra Nesbygden, og søster til Kristian Sytta i Lunhøvd. De blev boende paa Nedre Lian i 11 eller 12 aar. I 1857 udvandrede de med deres familie til Amerika. De havde da fem eller seks barn. Blandt dem var det en 5, 6 aar gammel pige ved navn Margit, som slet ikke vilde være med til Amerika. Hun græd og bad tidligt og sent om at faa slippe at rejse. Da tiden kom de skulde rejse maatte hun naturligvis bli med, men da var hun saa betat med graat og jammer at det var uheldig at se hende. Folk var rent forundret over at et barn i den alder og naturligvis uten at forstaa sig paa en amerikareises farer,

kunde ta saadan paa vei. Mange spaadde: „hun kommer aldrig frem,“ og saa gif det. Hun blev syt paa reisen og døde paa Atlanterhavet, og hendes lille legeme blev sænket i havets bølger. Merkelig! Dette barn hadde tydelig en forudsølelse eller anelse om, at hun gif noget ondt imøte — at noget ondt vilde overfalde hende. Man kan tænke sig forældrenes og især morens sorg over denne tildragelse. Som nærmeste naboer i Norge var jeg godt kjendt med denne familie, og deres barn var mine lekekamerater. Da jeg 12 aar senere traf Guri Lian i Amerika fortalte hun grædende om tildragelsen. Hun hadde aldrig hat nogen lyst til at rejse til Amerika og denne tildragelse med hendes barn gjorde at det tok mange aar førend hun kunde trives i Amerika, sa hun. Guri Lian var et godt og suiltdt menneske med et lyst og muntert sind.

Fra Norge kom de direkte til Clayton County, Iowa, hvor de for det første hadde sit tilhold hos Ole Rotegaard, som var gift med Endre Lians søster Helene. Om nogen aar fik de kjøpt sig et stykke land, hvorpaa de bosatte sig, og de kom til at trives og leve nok saa godt. De er begge døde for mange aar siden.

Endre og Guri Lian hadde hat seks barn, nemlig Kari, Bjørn, Barbro, Margit, Guri og Bjørn. Alle, undtagen den yngste, var født i Norge. Bjørn den ældre og Margit døde i deres unge aar. Om de fire som voksede op beretter G. Gregerson i Elgin, Iowa, i No. 53 av Samband for 1912, delvis følgende: „Kari, deres ældste datter, Peder Larsons første hustru, døde omkring 15 aar siden. Hun efterlot sig fem barn der alle paa en nær er gift, har familie og bor her i jettlementet. Barbro, gift med Torfel O. Renslebraaten fra Ruffedalen, er død flere aar tilbage; hun var en invalid og laa flere aar tilfængs. Hun efterlot sig en søn Ole T. Olson. Han har familie og bor i Wagnér Township. Bjørn den yngre,

bedst kjendt som B. E. Venjøn, bodde paa sin fars farm. Han blev gift med en jęgtning av sig, en datterdatter av Bjørn Nystuen fra Paint Creek, Iowa. De var begge sykelige og døde ganske unge. De efterlot sig to barn, Elmer og Ida. Elmer bor her i nærheten og piken er opdrat hos sine bedsteforældre i Mamafee County, Iowa, hvor der skal være mange av Bjørn Nystuens efterkommere. Guri er den eneste, der lever av Endre og Guri Lians barn. Hun blev gift med Ole Thompson (Thorkelsen). Han var av Grøthslęgten. De bosatte sig paa land ved Thor, i Humboldt County, Iowa. Hun er enke og har flere barn, hvorav nogen er gifte."

Siden Endre Lian reiste til Amerika har Nedre Lian hat flere eiere. Skolelærer D. D. Brevig bodde der i syv eller otte aar. Siden var Goe Smette og Knudt Randberg, fra Dagalien, der en tid. Omjider kjøpte Peder Maurebrøten fra Ruffedalen, Nedre Lian og bosatte sig der. Han var gift med Margit Gunnulsdatter Moen i Dagalien. Hun døde i 1909 eller 1910. De hadde ikke flere barn end en søn Halvor, som er gift med en datterdatter efter Syver og Jørund Namiljo, i Ruffedalen. De har flere barn og bor paa Nedre Lian. Hans far, gamle Peder, bor hos dem. De har bygget ny stuebygning og arbeidet op mere jord, saa de lever noksaa bra.

Øvre Lian.

Da mine bedsteforældre, Lars Thorjønnsen Lian og Toni Grevsgaarddoken var blit gifte hadde de, som saa mange andre, ikke noget sted at bosette sig paa. De begyndte da omkring aar 1815 at rydde og bygge pladsen Øvre Lian, som ligger nær indtil Nedre Lian, men de hadde intet uten arbeidsvillige hānder at begynde med. Skogen var stor og stod tyk. Jorden var daarlig og fuld av sten, saa det gif nok ikke fort at saa ryddet op noget av betydning. Sær var det et tungt og

jent arbeide at bryte afer. Sver tomme jord maatte graves med et grāv, 12 til 18 tommer dypt, for at saa op al den sten, som det var saa meget av, saa det blev et tykt lag av den oppaa jorden. Siden maatte den rullės av. I fjelldbyggerne i Norge var det ikke som paa mange steder i Amerika, at en god farm kunde ryddes og bygges paa nogen saa aar. Det tok flere mandsaldre at rydde og bygge en nogenlunde god gaard i Norge. Men de var stręvsomme, kraftige og haardsjere, disse gamle rydningsfolk. Til at vinterjøde nogen kreaturer hug de birkeløv og sstrapet sammen noget høi paa myrer, og efter elve og bækkedrag. De fik da op de nødvendige hus og fik litt efter litt opryddet saa meget at de kunde avle nogen tōnder byg og vinterjøde en tre kuer og nogen smaakreatur. De fik rettighet til havnegang og skog og fik ryddet en sater: Nysjatern, kaldt.

Paa denne plads som mine bedsteforældre hadde ryddet blev de boende til sin død. Den første og gamle nybyggerstue de hadde bygget itaar der endnu, men er ikke i bruk. Siden den tid er det ikke ryddet eller bygget nogen nye bosteder i Lunhøvd. Den overflødige beslofning er fra tid til anden drat ut av bygden, og derav er den største del, over 200 mennesker, kommet til Amerika.

Disse mine bedsteforældre, Lars og Toni Lian, hadde fire barn, nemlig: Lars, Halvar, Thorkel og Kjersti. Lars og Halvar døde da de var henimot voksne. Thorkel levde til han blev en ældre mand, men var ikke gift. Deres eneste datter Kjersti blev i 1845 gift med min far Herbjørn Herbjørnson Strømme. Straks efter kjøpte mine forældre pladsen Øvre Lian, hvor de kom til at bo det meste av tiden, og forjörget min mors forældre til deres død.

Bedstefar, Lars Thorbjørnnsen Lian, var født i 1789 og døde den 27de December 1847, i en alder av 58 aar. Bedstemor,

Toni, døde i 1855 henimot 85 aar gammel. De er begge begravet paa Dagaliens kirkegaard.

Det siges om bedstefar Lars Lian, at han var en forstandig, oplyst, agtet og æret mand. Da han levede paa Hans Rielens Gauges tid, var han en av Gauges venner og ivrige tilhængere. Han var en dygtig lægprædikant og virket meget som saadan. Jeg husker fra min barndom at der laa igjen en hel del av Gauges skrifter efter ham. Da jeg i 1907 besøkte barndomshjemmet fandt jeg igjen „Gauges Postil“ som jeg tok med mig til et minde om min bedstefar. Han maa vist ogsaa ha hat nogen skolegang i sin ungdom; ti han kunde baade skrive og læse skrift, som var meget sjelden blandt almuen oppe i bygderne paa de tider.

Halvar Lian. Som nævnt, kjøpte mine foreldre Øvre Lian og bodde der i mange aar, men i 1873 folgte de pladsen til en Halvar Halvarson, fra Sønstegaardeiet i Nore. Han var gift med Sigri, datter til Ole og Ingrid Øvre Hagen i Lunhøvd. De blev boende paa Øvre Lian i 14 aar. Deres barn var, Halvar, Ole og Knudt. Deres ældste søn Halvar kom til Amerika i 1884 og han kom først til Evansville, Minn., Der opholdt han sig et aar og siden et aar ved Hillsboro, N. Dak., siden reiste han til Walsh County, N. Dak., hvor han hadde mange beslektede. I 1887 kom hans foreldre og deres to andre sønner til Amerika, til Dundee, i Walsh County, N. D. Halvar og Sigri Lian var endda sterke og arbeidsføre folk, saa de straks, sammen med sønnerne forpaktet og drev en større farm i flere aar.

Senere kjøpte Halvar Lian, den yngre, en farm nærmere Grafton, i Walsh County, og bosatte sig der, og foreldrene blev da boende hos ham. Der døde gamle Halvar Lian den 3dje Oktober 1900 i en alder av 67 aar. Han var født den

3dje Mars 1833. Han hadde været en strævsom og trofast arbeider og en omgjengelig, jvnl og hyggelig mand.

Hans efterlevende enke Sigri, blev boende hos sin søn Halvar, og da han ikke er gift, saa styret hun huset for ham i mange aar, indtil han for et par aar siden paa grund av sykkelighet maatte rente bort farmen, men de bor dog paa farmen allikevel. Gamle Sigri Lian er nu henimot 80 aar gammel, men er merkelig frisk og rørig for sin alder. Hendes aandsevner synes at være like gode; hun har været et godt menneske, en strævsom og virksom kvinde. Hun er fornøiet med sin lod i livet og flager ikke. Gid hun maa faa mange blide levedage endnu.

Ole S. Lian kom med sine foreldre til Amerika og til Walsh County, N. D. i 1887. Om nogen aar kjøpte han land ved Hoople, i Walsh County, N. D., hvor han siden har bodd som farmer. Han er gift, har to barn og skal leve noksaa bra.

Knudt S. Lian, den yngste av Halvar Lians sønner, gifte sig tid paa skole i Grafton, N. D., senere drev han en tid handelsforretning i Grand Forks, N. D. For nogen aar siden reiste han til Redstone, Montana, hvor han tok sig land og lever nu der som farmer. Han er gift og har antagelig nogen barn.

Da Halvar Lian var reist til Amerika kom en Engebret Olsen og bosatte sig paa Øvre Lian. Han var oppvokst i Sol i Hallingdal, men var gift med Barbro, datter til Ole og Ingrid Hagen i Lunhøvd. Om en del aar blev han enkemand, men blev siden gift igjen med en pike ved navn Margit. Hun var ogsaa fra Hallingdal. Med hende har han hat to smaapiker, Barbro 11 aar og Randi 9 aar gammel. De er godslige og snille folk og lever noksaa bra. Ved siden av sit lille jordbruk har de ogsaa tilsyn med konsul Halvor Larsens sommervilla ved Paalsbujorden, hvilket ogsaa skaffer dem litt fortjeneste. Med sin første hustru hadde Engebret Lian tre barn, nemlig Ole, Knudt og en datter. Hun er gift og bor i Nesbygdens et

stedes. Ole E. Lian er gift med en pike ved navn Helga fra Heggelien i Nore. De bor i Lunhovd og har flere barn.

Rnndt E. Lian gif underofficersskolen. Siden drev han i nogen aar turisthotellet paa Buvassbrænna, beliggende mellem Lunhovd og Ruffedalen. Siden kjøpte han en liten jordeiendom ved Sumbulien utmed Lunhovdjorden, og bodde der i nogen aar. Nu driver han restauration ved damanlægget ved Diegaardsojet i Nore. Han er gift men har ingen barn. De har en pike som de har fostret op.

Stranman, eller Strømmene.

I stykket om Øvre Hagen er det kortelig bemerket om at min bedstefar, Herbjørn Herbjørnsen, ryddet og bygget det lille bosted Strømmene nede ved Lunhovdjorden. Han var i sin ungdom kommet til Numedal fra Tin i Telemarken. Det er rimelig at hans forældre med familie var kommet til Numedal, ti det vites at bedstefar hadde en søster ved navn Tora, som blev gift med Morten Rvernrud i Vikagrænden i Nore, Numedal. De hadde to sønner, nemlig Hermund og Syver Rvernrud og maaffe flere barn. Mange av deres efterkommere er kommet til Amerika. Nogen er i Syd Dakota og nogen i staten Washington. Sigri, gift med Hans Olson ved Hillsboro, N. N., var av den slekt. Om bedstefar hadde nogen brødre vet jeg ikke. Han blev gift med Kari Olsdatter nordre Moen i Ruffedalen. Gaarden Moen har været i slektens eie op til denne tid.

Pladsen Strømmene blev dog aldrig en eiendom av nogen større betydning. Det var sandig og daarlig jord som ikke endog jødsjel hadde nogen større virkning paa, saa det blev mest utaaninger at stole paa, til at føde nogen kreaturer. Stedet var dog lunt og vakkert beliggende. Tillike var det god anledning til jagt og fiske, og Laagens fossende sus og dur var den

stadige musik som slet ikke var ubehagelig naar man blev vant med den. Mine bedsteforældre blev boende ved Strømmene til deres død. Naar nu Lunhovdjorden om en kort tid blir opdæmnet, saa blir stedet liggende mange favne under vand og utsløttet av jordens overflate.

Bedstefar Herbjørn, skal ha været en sterk og kraftig arbeidsmand og en god smed, men bragte de ham ikke godt jern, fik de ham ikke til at gjøre noget. Daarlig jern vilde han ikke besatte sig med. Jeg kan huske hans smedje. Den var bygget ind til en stor sten, hvilken utgjorde den ene væg og til denne sten var avlen bygget.

Jeg tror neppe at bedstefar Herbjørn oplevet nogen ret høi alder. Hvor gammel han blev og hvad aarstal han døde har jeg endnu ikke været istand til at saa nogen oplysning om. Da det ikke findes i kirkeprotokollen at han er begravet i Dagalien, maa han være begravet paa Nes i Hallingdal. Hans hustru, bestemor Kari, har jeg hørt svært litet om. Antagelig har hun været en virksom kvinde og tat sin fulde andel i rydningsarbeidet. Hun var født i 1768 og døde i 1841, 73 aar gammel og er begravet paa Dagaliens nye kirkegaard.

Disse mine bedsteforældre hadde fem barn, nemlig min far Herbjørn, Ole, Eli, Ingeborg og Kari. Eli blev gift med Erik Livgaarden i Garnaasgrænden, Nes, Hallingdal. De hadde fire sønner og to døtre. Ingeborg blev gift med Herbrand Laaruffe i Ruffedalen og hadde flere sønner og døtre. Av disse familier er der ogsaa mange i Amerika, blandt andre kan nævnes, at de fire Strøm-brødre ved Bottineau, N. Dak., nedstammer paa deres mors side fra farsøster Ingeborg Laaruffe. Kari Herbjørnsdatter skulde være gift utpaa bygdene ekstedes.

Farbror Ole Herbjørnson blev gift med piken Guri Knudsdatter Dokken fra Nes i Hallingdal, men blev bosat i Nore i Numedal, hvor de blev boende til deres død. Farbror Ole

var født i 1803 og døde i 1869, 66 aar gammel. Hans hustru Guri, døde i 1878, omkring 70 aar gammel. De efterlot sig fire sønner og to døtre, nemlig Herbjørn, Knudt, Ole, Endre, Kari og Barbro.

Herbjørn Olsen den ældste, var født i 1840 og blev i 1863 gift med piken Ingeborg Andersdatter Zallandseiet; hun var født i 1844. De bodde paa forskjellige steder i Nore. De var aldrig eiere av en fot jord, men de drog allikevel op en flok av tolv barn. Ole blev gift med en pike fra Ronningen i Eggedal. De var bosatte i Botne sogn, i nærheten av Solmestrand, hvor de hadde kjøpt en liten jordeiendom. Ole døde i 1915 og efterlot sig enke og flere barn.

Herbran Herbjørnson Hagen, blev utdannet til underofficer og er bosat i Kristiania, hvor han har en handelsforretning. Han blev i 1906 gift med piken Kari Knudsdatter, Sørre Thoen, i Nes, Hallingdal. De har to smaapiker Ingeborg og Ingrid, nu otte og seks aar gamle. Da jeg besøkte Norge, baade i 1907 og 1912 var jeg deres gjest i længere tid og hadde det meget hyggelig hos dem. De er begge julle og hyggelige folk og har det pent og godt i enhver henseende.

Knudt Herbjørnson er gift og bor paa Hovda i Opdal. Kristian Herbjørnson er gift og bosat i Nore. Guri Herbjørnsdatter er gift med Gunnar Svalestuen fra Nore. De er gaardbrukere i Botne sogn og er meget velstaaende. De har to sønner. Kari Herbjørnsdatter var gift med Anders Rødningen fra Eggedal. De kjøpte gaarden Lee i Botne og bosatte sig der. Hun døde i 1914 og efterlot sig mand og tre eller fire barn. Gunhild Herbjørnsdatter er nylig gift med Peder Bium, Oreland i Botne sogn. Jeg vet ikke om de har nogen barn.

Anna Herbjørnsdatter er gift med Peder Agnar. De er bosatte ved Drøbak ved Kristianiafjorden. Maria Herbjørnsdatter er gift med Ludvig Aas, og bor i Kristiania. De har

antagelig nogen barn. Ingeborg Herbjørnsdatter er gift med en Syverson, og er ogsaa bosat i Kristiania og har nogen barn. Birgit Herbjørnsdatter var gift med Knudt D. Sønstrud, i Nore. Hun døde i 1913 og efterlot sig mand og flere smaa barn. Sigri Herbjørnsdatter den yngste har hitindtil været hjemme hos forældrene.

Gamle Herbjørn og Ingeborg er nu flyttet til Botne sogn, hvor de har faat sig et hjem, og bor der iblandt flere av deres barn, det er nu utfigter til at de kan faa det rolig og godt paa deres gamle dage. De har været flittige og trofaste arbeidsfolk. En rolig livsaften har de vel fortjent.

Knudt D. Storlie, den anden av Ole Herbjørnsons sønner, var født den 4de Oktober 1843. I 1869 blev han gift med piken Sunive Thortensdatter Halland. De bosatte sig paa pladsen Storlie i Nore Vigardene. I 1895 utvandret de med deres familie til Amerika. De kom til Beloit, Wis. Om nogen aar sit de kjøpt en god liten farm en tre mil nord for byen Beloit, Wis. og har siden bodd der. De har hat otte barn, nemlig, Ole født i 1870; Thorsten, født i 1873; Herbrand, født i 1875; Halvor, født i 1879; Knudt, født i 1882; Guri, født i 1886; Gunhild, født i 1888, og Kristian, født i 1893.

Ole K. Storlie er farmer ved Siouy Falls, S. Dak.; han er gift og har flere barn. Thorsten K. Storlie reiser meget og har ikke endnu hat noget fast boisted. Herbrand Storlie er handelsreisende og har sit hjem i Siouy Falls, S. Dak. Halvor K. Storlie er bosat i Eau Claire, Wis. Knudt D. Storlie døde hjemme hos forældrene i 1910. Guri Storlie er gift med en farmer ved navn Albert Thompson. De bor i nærheten av Beloit, Wis., og har flere barn. Gunhild Storlie er gift med Otto D. Stabeck. De bor i Madison, Wis. Kristian Storlie er gift og bor paa farsfarmen.

Ole Herbjørnsons tredje søn, Ole Omdalen, er født den 27de

Februar 1848. Han blev gift med piken Anne Knudsdatter Skjønneet. De bosatte sig i Omdalskøpin i Nore. Da pladsen ligger nær indtil det sted hvor Norefaldenes kraftstation skal bygges, saa folgte han i 1907 den lille eiendom til staten for en ganske god pris. Siden har de bodd i Omdalen. De har tre barn, nemlig Ole D. Omdalen, gift med piken Kari K. Vikan. De bor i Omdalen og har flere barn. Deres datter Guri er gift med Thore Omrudgaarden og har to eller tre barn. Deres yngste datter Suneibe, har hitindtil været hjemme hos forældrene.

Ondre D. Skarpaasen, den fjerde av Ole Herbjørnsens sønner er født i 1854. I 1888 blev han gift med piken Birgit Knudsdatter Skarpaasen. Hun var født i 1860. De bosatte sig da i Skarpaasen i Nore Øigaardene, Nore, og har bodd der siden. De er flinke og driftige folk og lever noksaa bra. De har seks barn, nemlig Guri, Ole, Birgit, Ingeborg, Knudt og Kari. Guri er gift med Ansten Grifsen Soperud av Nore og de er bosatte i Baaler sogn, hvor de har kjøpt en jordeiendom. Om flere av deres barn nu er gifte, vet jeg ikke. Paa grund av arbeidet med opdæmningen av Tunhovdsjorden er det for nærværende en hel liten by i nærheten av deres gaard. I den stille og rolige bygd er det pludselig blit stort liv og rørselse. Paa mine besøk i Norge var jeg i længere tid hos disse hyggelige folk og hadde det meget behagelig hos dem.

Datteren Kari var, tror jeg, den ældste af Ole Herbjørnsens barn. Hun var gift med Thore Olson Sandelien. De kjøpte gaarden Sørre Herjulsgaard i Nore Øigaarden i Nore, hvor de bodd til deres død. Thore Herjulsgaard døde for mange aar siden. Hans enke Kari døde for nogen aar siden, over 70 aar gammel. Thore og Kari Herjulsgaard hadde hat ialt tolv barn, hvorav kan nævnes Nils, Ole, Ambjør, Ragnhild, Guri, Margit, Kari og Knudt. De andre vet jeg ikke

navnet paa. Nils bor i Herjulsgaard. Han har været gift, men er nu enkemand og har nogen voksne barn. Av dem er Ole gaardbruger i Botne sogn; Ambjør bor i Eggedal, og de andre er paa forskjellige steder i Numedal.

Galvar Grifsens familie. — Barbro, den anden datter til Ole Herbjørnsen, er født den 26de Juli 1862. Hun blev i 1872 gift med Galvar Grifson Balaasen, eller Sporan. Han var født den 12te Juni 1848. Om vaaren 1882 utvandret de med familie til Amerika, og kom til Grafton, Walsh County, N. D. De tok straks en kvart land paa preemption, ved Park River, N. D., hvor de bodde et aar. Saa bosatte de sig paa homestead-land ved Edinburg, Walsh County, N. D., og bodde der i ti aar. I 1892 kjøpte de en farm otte mil vest for Grafton, N. D., hvor de bodde indtil i 1913 og kjøpte da hus i byen Grafton, N. D., og bosatte sig der. Der agter de at bo paa deres gamle dage. De er dog raske og rørige folk endnu.

Galvar og Barbro Grifson har hat 11 barn. Tina, født i Norge den 12te December 1873, blev i 1904 gift med Grif Odden. Han er maskinagent og bor i Grafton, N. D. De har ingen barn. Grif, født i Norge 10de September 1875, døde i April 1892. Julia, født i Norge den 19de September 1877, blev i 1901 gift med Sam Holdt. De farmet ved Grafton. Hun døde i Juni 1907 og efterlot sig to barn. Bella er født i Norge i Juli 1878. Hun blev i Mars 1898 gift med Sam Thompson, farmer ved Grafton, N. D. De har hat fire barn, hvorav en er død. Ole, født i Norge i Juni 1881, døde i Juni 1884. Knudt var født i Amerika i Oktober 1882 og døde i Juli 1895. Ole, den yngre, født i Amerika i Mai 1884, blev i Januar 1908 gift med Effie Fisher. Han døde i Oktober 1915 og efterlot sig enke og to barn. Carrie, født 18de Mars 1886, blev i Juni 1911 gift med Charley Thompson, bosat i Grand Forks, N. D., hvor han arbeidet paa et maskinverfsted.

De har et barn. Ida, født den 7de April 1891, blev i 1915 gift med Syvert Thompson. De driver hendes forældres farm. De har et barn. Anna, født 11te Januar 1889 og Clara, født 8de Oktober, er begge hjemme hos forældrene.

Galvar og Barbro Erikson har været driftige og virksomme folk. De har opdraget en stor barneflokk som alle har skiftet sig godt og hvorav flere er i gode stillinger. De har hat den tunge sorg at alle deres fire sønner er døde. To av dem omkom ved at drukne i elven ved deres farm. En av døtrene, Julia, er ogsaa død. De har nu overlatt farmen til yngre kræfter og har flyttet til byen Grafton, N. D., hvor de har kjøpt sig et hus og har et pent hjem. Der agter de at bo stille og rolig resten av deres dage. De er i formuende omstændighet og har oversflødig av jordiske midler til sorgfrit utkomme for resten av deres levedage. Mit ønske er at deres livsaften maa bli lys og skjøn.

Av det foregaaende vil det sees at farbror Ole Herbjørnson blev stamfar til en stor slekt. Av barn og barnebarn er det ialt 58, derav 21 i Amerika. Hvor mange barnebarnebarn det er har jeg ikke kunnet faa oplysning om, men det er mange.

Om mine forældre.

Efter mine bedsteforældres død blev deres søn Herbjørn, min far, eier av den lille plads Strømmene. I 1845 blev han gift med min mor Kjersti Larsdatter Lian. De bosatte sig da ved Strømmene og der blev jeg deres førstefødte og eneste søn, født den 27de Januar 1846 og fik i daaben det sterke navn Herbjørn efter fars far. Straks efter kjøpte mine forældre pladsen Øvre Lian, og forsørget min mors forældre til deres død.

Mine forældre beholdt ogsaa Strømmene, men bodde for det meste paa Lian, og var bedst kjendt som Herbjørn og Kjersti

Lian. Far var skomaker og drev om vintrene meget med det arbejde. Deres jordeiendomme var smaa og daarlige. De kunde ikke vinterføde mer end fire kuer og nogle jmaafreatureur, saa det i daarlige aar var ofte smaat om baade mat og klær. Vi var fire søskende, nemlig Kari, Anne, Sigri og jeg. Anne døde i seksaarsalderen og Sigri i fire-aarsalderen. Kari og jeg blev hjemme til vi var konfirmeret. Siden tok vi ut fra hjemmet. Søster Kari blev om nogen aar gift med enkemanden Ole Brevig, som før er omtalt. Far var en kraftig og virksom mand med et lyst og muntert sindelag. Han var en god, kjærlig og omsorgsfuld far for sine barn. Han sørget meget over at jeg reisste til Amerika. Far var født i 1801 og døde den 9de April 1889, altsaa 88 aar gammel. Han er begravet paa Dagaliens kirkegaard.

Mor kom til Amerika og var for det meste av tiden hos mig. Hun var født den 18de Mars 1819 og døde hos sin datter Kari i Cavalier County, N. D., den 28de August 1899, i en alder av 80 aar, og er begravet paa Selgefens gravplads dersteds.

Mor var en oplyst, begavet og forstandig kvinde, som hadde godt skjøn paa mange ting. Hun hadde læst meget og hadde en utmerket hukommelse. Hun hadde en god sangstemme og kunde en hel del viser og sange utenad. Hadde hun levet nu skulde jeg nok faat bedre oplysning om de gamle slekter. Hun var meget virksom, og arbeidet tidlig og sent, endog efter hun blev gammel. Hun var godhjertet og gavmild, vilde gjerne gjøre vel imot alle og var villig til at dele den sidste bit brød med en trængende. Hun var ærlig og opriktig i al sin vandel, men tillige streng og pligtoplydende, et kraftig lege-me og en stor sjæl. Hun oppdrog os meget strengt; var vi ulydige, sparte hun ikke riset. Jeg kan takke min mors strenge oppdragelse for at jeg blev et saa nogenlunde skikkelig menneske

og ærer hende derfor. Far og mor strævet haardt med at opdra os til ærlige og skikkelige mennesker. Det var den eneste arv de efterlot sig, og den bedste arv de kunde gi os. Være være fars og mors dyrebare minde!

Da jeg nu har berettet saa meget om min flegt, faar jeg tillate mig en kort beretning om mig selv. Som før nævnt blev jeg født den 27de Januar 1846. Om barndomsaarene er ikke stort at berette. No skolegang fik jeg ikke noget større. Min mor lærte mig at læse. Straks jeg var konfirmeret drog jeg ned til byggerne ved Drammen og var først tjenestegut i to aar paa gaarden Østre i Sande sogn, siden et aar hos en forretningsmand i Drammen. Derefter reiste jeg hjem og var da hjemme i tre aar.

Den 25de April 1869 forlot jeg hjemmet og drog til Amerika. Jeg var da i 22-aars alderen. Jeg kom først til Clayton County, Iowa, hvor allerede mange av mine bygdedefolk og beslegtede var bosatte. Der blev jeg i ni aar. De første tre aar arbeidet jeg med farmarbeide om sommerne og gif paa engelsk skole om vintrene. Men saa blev jeg daarlig med helsen og maatte slutte med tungt arbejde. Sammen med en anden hadde jeg da i to aar en liten butikhandel paa St. Olaf, Iowa. Der blev jeg den første postmester.

Den 8de Juli 1875 blev jeg gift med piken Guri Halvardsdatter Brevig. Vi bosatte os da i Elgin, Iowa, hvor jeg i tre aar drev med at sælge farmmaskineri. Om vaaren 1878 flyttet vi til Red River dalen, og bosatte os paa homestead-land, paa den øde prærie i Traill County, N. D., fem mil nord fra det sted hvor byen Hillsboro tre aar senere blev anlagt. Med smaa midler at begynde med slet vi haardt og led ondt de første aarene. Landet var aldeles nyt og alting manglet. Det var ingen veie og ingen broer, ingen skolehus og ingen kirker, ingen jernbane og ingen byer. Skulde folket komme til at leve

paa en skikkelig maate var det meget som maatte ordnes og bygges op fra grunden av. Jeg blev da en av dem som tok virksom del i arbeidet og blev fra tid til anden paalagt forskjellige smaa tillidshverv saasom Justice of the Peace, School Clerk, Assessor, County Commissioner, President of the Farmers' Assurance forening og forskjellig andet.

I 1889 blev jeg valgt til representant til legislaturen og blev gjenvalgt flere gange, saa jeg tjente ialt syv terminer i den lovgivende forsamling, tre i huset og fire i senatet. No de viktigste lovforslag jeg fik antatt kan nævnes følgende: 1. Amendement til konstitutionen imot lotteri og gift enterpriser. 2. Loven om forligelseskommissioner. 3. Loven om at ubemidlede drankere kan sendes til Keeley institutioner paa countyets bekostning. 4. Lov som forbyr alle Boards of Trustees, bestyrere og embedsmænd ved statens offentlige anstalter at være personlig interessert ved kjøp og salg av eiendomme vedrørende disse anstalter. 5. Loven om utlaan av statens skolepenge mot pant i farmland. 6. Forslag om opprettelse av et stats-haglasurans departement (som ogsaa nu er blit lov) samt forskjellig andet. Etter evne har jeg tat del i at opholde kirke og skole. Var i 1878 med at stifte St. Olafs menighet og har siden været dens sekretær. Var i ti aar med i bestyrelsen av Grand Forks College, og har siden 1904 været medlem av Synodens kirkeraad. Har været formand av Numedalslaget siden det blev stiftet i 1908. Saaledes fik jeg meget at gjøre, først med aktietegningen til Numedalsbanen og siden med indsamlingen til Numedals mindegave som beløp sig til \$6,400.

Jeg har gjort to reiser til Norge. Først i 1907, og reiste da gjennom næsten alle bygger og byer i det østlige og sydlige Norge, og skrev en længere beretning om den reise. Anden gang i 1912 reiste jeg om Washington, D. C., New York, Lon-

don, Kjøbenhavn og Stockholm til Kristiania, og stanset nogen dage paa hvert sted. Det var en meget interessant reise. Jeg var begge gange borte hele sommeren, og hadde baade interessante og behagelige reiser og stiftet mange bekjendtskaper og har mange kjære minder fra disse reiser.

Min hovedbeskjæftigelse har dog været farming, og jeg hadde engang en farm paa 570 acres. Vi har hat 6 barn, nemlig, Henry, Lewis, Otto, John, Martin og Clara. De har alle hat god skolegang. Henry Strøm, født 10de Februar 1876, er farmer, han blev den 7de August 1902 gift med piken Laura Larjon, født den 15de Februar 1883. Hendes forældre er fra Ringsaker i Norge. Deres barn er: Loyd, født den 13de November 1906; Joseph, født den 30te Januar 1908; Nenda, født 9de September 1909; Selma, født 30te Mars 1914.

Lewis Strøm, født 11te Januar 1878, er Civil Engineer. Efter han var gradueret ved universitetet i Grand Forks, N. D., tok han et fire-aarig kursus i Civil Engineering ved Ohio statsuniversitetet i Columbus, Ohio, og har for tiden ansættelse hos Great Western R. R. Co. i Chicago, Ill.

Otto Strøm, født den 18de April 1880, er graduent fra universitetet i Grand Forks, N. D., og har studeret lov, og taget jagsørereksamen. Han har i ni aar været privatsekretær hos U. S. senator Grønna og er for det meste i Washington, D. C.

John Strøm, født den 23de Februar 1882, arbeider med bygning av telefonlinjer og electric wiring.

Martin Strøm, født 11te December 1885, er Electrical Engineer, og har ansættelse hos the Westinghouse Machine Co. i Chicago, Ill.

Datteren Clara, født den 3dje December 1883, blev gift i 1808 med Anton Nahr, fra Faaberg i Gudbrandsdalen. De

bor paa farmen og har to barn, nemlig Alice, født den 14de April 1908 og George, født den 3dje Mai 1912.

Baade min hustru og jeg er nu over 70 aar gamle og har overlatt farmen til yngre kræfter; men vi lever fremdeles paa vor gamle homesteadfarm. Min hustru har været daarlig med helsen i mange aar og jeg duer heller ikke mere til noget. Bort livs arbeide er gjort og vore levedage kan nu ikke være saa ret mange igjen. Vi hadde intet at begynne med og har maattet stræve nok saa haardt. Men vi har, Gud ske tak, hat lykke og velsignelse med vort arbeide, saa vi faar ikke klage. Det kunde gaat bedre, men ogsaa meget daarligere. Foruten uheld haaber vi at ha nok til vort timelige ophold de saa levedage Herren vil endnu forunde os. Vore barn er alle med helsen og har stiftet sig godt, saa vi har hat bare glæde av dem. Om vi kan ha hat motgang, og ikke alt har gaat efter ønske, saa har vi dog meget at glædes over og at takke Gud for.

(Fortsettes.)

En norsk bygds historie.

Av Olav Redal.

III.

(Dalen, fortsat.)

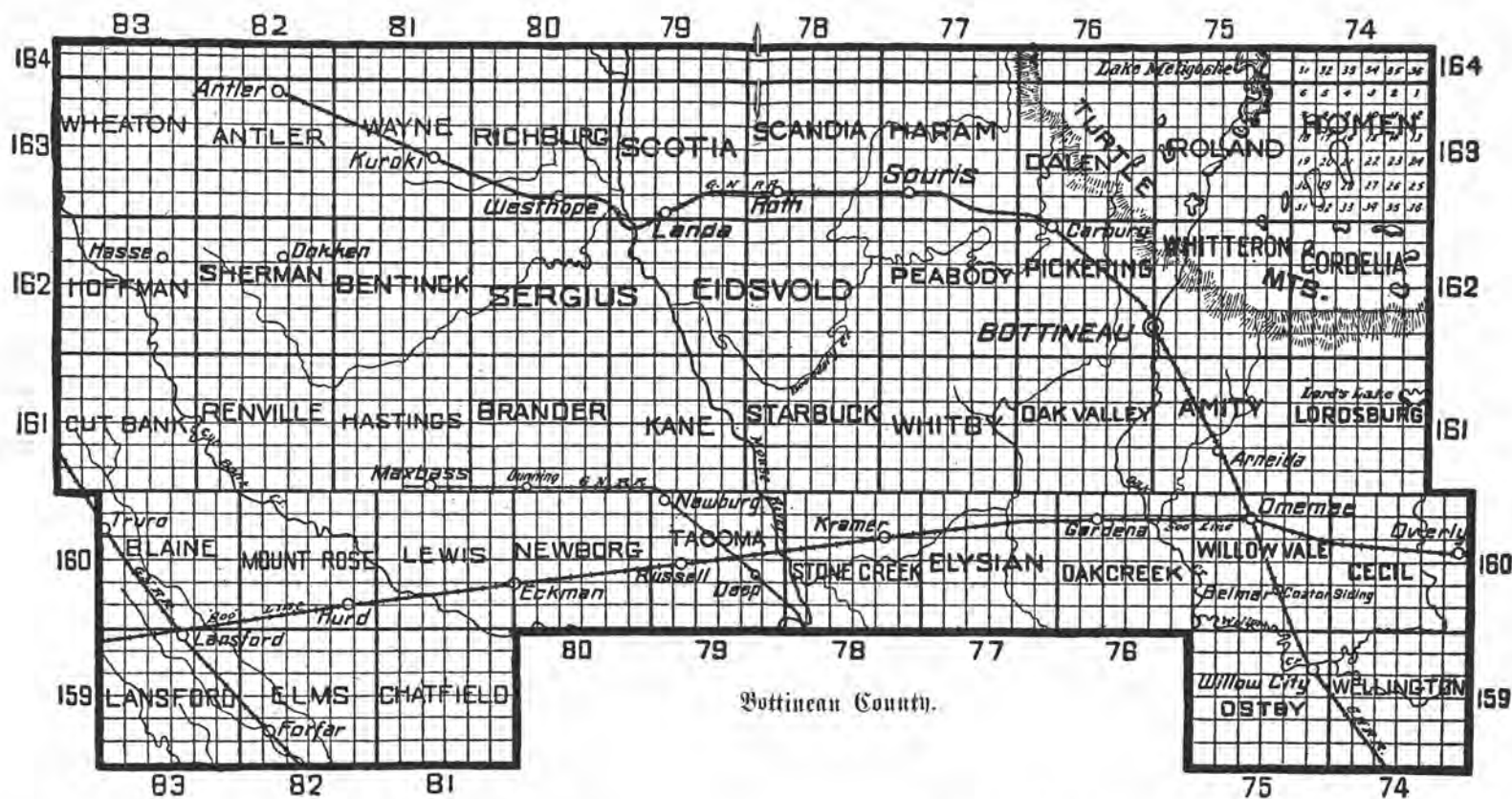
Sether er født i Rannestad prestegjæld 1857 av forældrene Kristian Galvorsen Lia og hustru Marie Nersbaga. Han utvandrede til Amerika i 1882 og arbeidet et aars tid i Iowa hos en skomaker. Derpaa reisde han til de 13 towns vest for Crookston i Minnesota, hvor han blev til han flyttet til Bottineau County. Sether er eier av en av de vakreste farme i countyet — 790 acres i det hele. Han har været medlem av skolestyret, formand for townets veiarbeide og direktør i Farmers Telephonekompani, og Farmerforretningen i Carbury. Han har bestan-

dig været en interesseret firkemand, og er ogsaa i den retning en pioner.

Han blev gift i 1893 av Pastor Field med Ingeborg, en datter av Ole Myhr (efr. Haram) og har i sit egetkap føl-

En søster Anna, gift med Peder Haugen, døde i Wisconsin, Katrine, gift med John Johnson, lever i Iowa og Inga, gift med Søren Jensen døde i Cottonwood, Minn.

Sether flytter til byen Carbury for at hvile efter en lang

gende barn: Karl, Hans død, Alma, Hilma, Olga, Erling, Albin, Camilla, Gladys, Martin, Viola og Telma, den sidste død. Sether har fire brødre, Hans Halvorson og Martin Halvorson, Cottonwood, Minn.; Kristian Pederson, sammesteds og Laurits Pederson, Lambertson, Minn.

og haard arbejdsdag. Omend jeg er av dem som paastaar at de gamle farmere ikke bør flytte til byen, saa bifalder jeg fuldt ut at Sether bosætter sig i Carbury, da denne by egner sig fortræffelig for ældre folk, som ønsker en stille og fredelig plads hvor der er let adgang til kirke og skole, post og telegraf. Og

faa har byen bare jmaa, fredelige indbyggere. Og selv om flere av de ældre farmere flytter ind vil sikkert ikke freden bli forstyrret. Blir Carbury det sted hvor omegnens farmere slaar sig ned paa sine gamle dage, vil ogsaa jeg — naar jeg blir gammel og velstaaende nok, flytte til Carbury!

Der vil jeg sitte tilbords med John Sether, Martin Botten, Ole Crogen, Christ Moun, Jacob Gaarder, Ole Dravland, Martin Rothe med flere, og faa høre interessante ting — gode tanker, selsomme oplevelser og alvorlige betragtninger.

Jeg har behandlet John Sether noksaa omstændelig. Først og fremst fordi han var den første og har krav paa at mindes som saadan, og faa fordi jeg kjender ham personlig. Jeg blir nødt til at skrive mere kortfattet om de fleste. Ikke fordi, ikke de andre ogsaa er værdt en utførlig omtale, men fordi jeg har faat faa liten anledning til at lære enhver især at kjende. At hilse paa en mand, skrive ned nogen faa punkter, er det hele bekjendtskap jeg har til de fleste. Men jeg kan dog trods mit ringe personlige bekjendtskap til folket, som mit dypt sølte indtryk, erklære, at det er bra folk omtrent alle sammen. Velstanden fortæller om sparsomhet, strævsomhet og styrke. Kirkerne fortæller om folk som ikke vil leve av brød alene. Ansigtene fortæller om ærlighet, godmodighet og tilfredshet. Og det jeg har set og hørt og følt blandt mine landsmænd stadfæster denne glædelige sandhet.

Næret efter Sethers, Hornemans, og Gaarderfarernes bosættelse begyndte nybyggerne jmaat at komme. I 1885 finder vi **Jacob Dalen** paa sin plads. Han kom fra Pope County, Minn. At der er faa mange fra Lesje i Gudbrandsdalen som nu lever i countnet skyldes vistnok i høi grad Jacob Dalen, der gav troværdige oplysninger til sine sambygdinger om forholdene. Han er født i Lesje paa Koppedalen 1864 av foreldrene Jacob Hansjen Lillebjørne og hustru Guri Siversdatter

Brændjord. Faderen døde i 1886 og moderen i 1906, begge i Dalen.

Jacob utvandret i 1880 og opholdt sig fem aar i Pope County til han kom hit og bosatte sig i Juni 1885. Han blev egteviet av Pastor Nils Fjeld i 1895 med Tora Kornkven, en søster av Kornkvenbrødrene. Deres eneste barn Karl, døde 7 aar gammel.

Jacob Dalen har været en meget benyttet mand i det offentlige liv. Han har hat stillingen som assessor, town clerk, clerk og kassierer i skolebestyrelsen, præfident for Farmerforeningen i Carbury og i to terminer County Commissioner. Med alvor og samvittighetsfuldhet har han røgtet alle ham paalagte offentlige gjøremaal, og ved sit stille, beskedne væsen har han bundet sig kun venner. Dalen township har sit navn efter Jacob Dalen. Navnet er forresten faa egte norsk at det er like som vi andre staar i den tanke at townet er opkaldt efter os alle sammen.

En søster av Jacob er gift med Mat. Skarphol (cfr. Garram) en anden med Hans Pederson, Pickering, en søster er Miss Anne Jacobson, og en anden Mrs. Holte, er død. Broderen Sivert Dalen lever i Dalen township.

I 1885 kom ogsaa **Iver Listoe**, født i Søndre Fron, Gudbrandsdalen 1856 av foreldrene Johannes Listoe og hustru Ingeborg Jacobson, som begge døde i Norge. Iver utvandret i 1882 og bosatte sig først i Pope County til 1885. Listoe er flyttet til Canada, hvor han driver farming. Hans land i Dalen rentes av Eman Gulset. Mens han levede i Dalen var han skoledirektør, hvilken bestilling han ogsaa har i sit nye hjemsted i Canada.

Han blev gift med Gunhild Olsen, der døde i 1903. Deres barn i dette egteskap er Johannes, Ricard, Ole, Ingvald, George og Gunda, den sidste død. I 1905 blev Iver giengift

med Pauline Olsen og har i dette ægteskap følgende barn: Olaf, Julius, Edvind, Arnold og Julia. Mrs. Elias Gulstad er en søster av Listoe.

Zver fortæller, at dengang de første nybyggere kom, var det omtrent ufremkommelig inde i Turtle Mountain, da skogen var brændt. Senere kom en ildebrand som brændte op den nedfaldne skog og brændte det som stod oppe, saa det blev tørt. Da begyndte folk at reise derind og bosatte sig. Liderne var trænge. Mange maatte reise bort paagrund av mangel paa livsfornödenheter. Zver kunde dog ikke komme sig bort, ikke hadde han penge, og ikke hadde han hester, saa han var nødt til at holde sig hvor han var. Senere har han da heller ikke angret paa, at han dengang var saa fattig at han ikke kunde flytte ut av distriktet.

Samme aar som Jacob Dalen og Zver Listoe kom ogsaa Elias Gulstad, født i Sparbu ved Trondhjem, og utvandret til Amerika i 1881 og kom først til Sioux Falls, S. Dak., og senere til Pope County, hvor han opholdt sig til han kom hit.

Elias blev gift i 1885 med Berte Johannesdatter, en søster av Zver, Ragnhild og Ole Listoe. Elias har to søstre, Hansine, gift med Carl Hegge, Anne, gift med Sivert Hegge, begge bosat i Syd Dakota, og en bror, Ole Gulstad.

Elias og Berte har følgende barn: Julia, Hansine, Eman, Anna, Ole, Ingeborg, Betsen, Johannes, Selmer, Olaf og Zuga. Eman driver foreldrenes hjemstead og renter desuten Zver Listoens land. Elias Gulstad døde 21de Januar 1913.

Zver Mork blev født i Trond, nordre Gudbrandsdalen, 1833 og utvandret med sin hustru Mari Larsdatter Morkehaugen til Amerika i 1861, og kom over havet med seilskibet „Wilhelm Tell“. De bodde i Fillmore County, Minn., i seks aar og 17 aar i Pope County og derpaa en kort tid i Ottertail County, Minn., til de i 1886 kom hit til settlementet, hvor

Zver døde samme aar. De blev gift i Norge i 1860. Av deres barn døde Wilhelmine straks efter ankomsten til Amerika. Emil døde som barn og Henry døde 18 aar gammel. De andre er: Lars Mork, Mrs. August Wall, Mrs. Ole Crogen, Ed. Mork og L. J. Mork, som alle er bosatte i nabolaget. Mari Morks mor, Marit Kaarsletta, døde i Pope County. En bror av Mari, Johannes Mork, døde i Minnesota. Zver hadde ingen søskende her i landet.

Lars Mork er født i Pope County 1867 og kom samtidig med sine foreldre. Han blev gift av Pastor Fjeld i 1893 med Bergitte Halsing født i Snaasen pr. Trondhjem. En søster av Bergitte, Ingeborg, gift med Hans Mork, døde i Canada, broderen Ingebrigt Halsing lever i Turtle Mountain og en anden bror, Erik Halsings opholdssted er ukjent. Lars har været medlem av skolestyret i tre aar og er en meget oplyst og interessert mand. Deres barn er: Mable, Borghild, Zuga, Bendla, Egil Ingvard og Alvind.

Gamle Mrs. Mari Mork lever fremdeles hos sine barn og er frisk og rask trods sin alder. Hun er en av de kvikkeste oldemødre jeg har truffet paa. Hun er av det gode gamle, feige norske slaget, som ikke blir svak om alderdommen kommer. Jeg haaber, at settlementets bestemor eller kanskje rettere oldemor vil leve endnu i mange aar, og at jeg endnu maa faa den glæde at træffe denne fortreffelige gamle haderskvinde igjen.

Lars J. Glomsjeth

er født i Skodje prestegjæld, Søndmøre 10de Mai 1863 av gaardbruker Johan Glomsjeth og hustru Johanne Opsgard, begge døde. Glomsjeth utvandret til Amerika i 1882 og opholdt sig i Fergus Falls til vaaren 1885 og derpaa 1 aars tid i Grand Forks til 1886, da han kom hertil. Han blev egteviet i 1891 til Gusta Woll (cfr. Baard Zverfson), der døde 1ste

Mars 1905. Deres barn er: Jenny, gift med Gustav Myhr, Bernhard død, Anna, Caroline, Olga, John, Clara og Gusta. Søsteren Ingeleiv og broderen John Glomjeth lever i settementet og Daniel er læge i Des Moines, Iowa. Vernt har farsgaarden hjemme paa Søndmøre.

Glomjeth har deltat meget i det offentlige liv. Han har været formand og medlem av skolestyret, sekretær i farmernes brandforsikring, sekretær for farmer elevatoren i Carbury og i 8 aar County Commissionen. I Mai 1915 tiltraadte Glomjeth stillingen som County kassjerer. Han er ogsaa præsident for farmernes telefonkompani. I staten Nord Dakota County kommissioners forening har han været direktør. At dette har han faat tid til at utføre paa en grei og tilfredsstillende maate ved siden av at ha hat opsyn med sin tidsmæssige og velstelte farm.

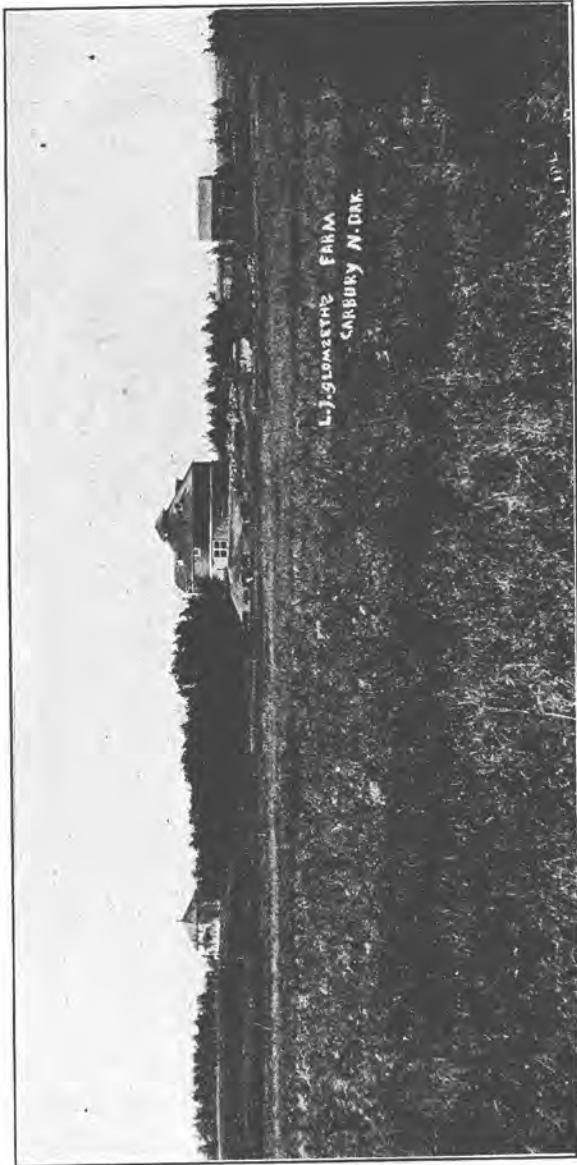
Sønnen Bernhard døde ombord i et amerikansk krigsskib sommeren 1914. Jeg hitsætter fra „Skandinaven“ en artikel skreven til Bernhards minde:

„Bernhard Glomjeth, der var ansat paa det amerikanske krigsskib „Salem“ som fyrbøter, døde under sit arbejde i maskinen, ved at en fjedeltube sprang løs.

Ved en ceremoni ombord holdt kaptein Zjaacs av flagskibet „Louisiana“ en tale til ære for den avdøde, der lot sit liv i fædrelandets tjeneste.

I en skrivelse til avdødes far, Lars Glomjeth, Carbury, N. Dak., uttaler Commander G. S. Cresley av „Salem“ sin deltagelse og skildrer avdøde som en pligtro og bra ung mand, elsket og agtet av baade under- og overordnede.

Efter sørgehøitideligheterne ombord blev den avdøde sendt til sit hjemsted, hvorfra begravelsen foregik den 21de Juni under ualmindelig deltagelse.

L. S. Glomjeth's Farm nær Carbury.

Efter tale i jørgehuset av menighetens prest, pastor J. L. Nedal, begav det store jørgetog sig til Turtle Mountain menighets kirke, som ikke kunde rumme de ca. 1000 fremmøtte. Pastor J. L. Nedal, Souris, N. Dak., og pastor Bakke fra Bottineau, N. Dak., talte i kirken, den første paa norsk, den sidste paa engelsk. Imellem sang et sangkor fra Bottineau, N. Dak., vakfært og gripende flere sange.

Efter at forsamlingen hadde defileret forbi den blomster-smykkede og med stjernebanneret ombundne kiste, blev Bernhard Glomsfeth stedt tilhvile ved siden av sin tidligere avdøde mor. Den store forsamling var øiensynlig dypt grepen av dagens alvor og den avdødes far og søskende har alles sympati.

Frisk og sterk reiste Bernhard sidstleden høst fra hjemmet. Som lynet kom budskapet om hans pludselige død. Og — ja, efter mange, lange sorgfulde dages venten kom han tilbake.

Det er nok tungt at miste sine kjære, sin søn og sin bror og sin ven. Men en god borger av vort herlige land vil ikke klynke og klage over, hvad landets fred kræver av landets sønner. Og de som mister sit liv paa vagt om de tusinde hjemms fred og lykke, de dør med ære og har fortjent et ærefuldt minde.

Og naar kammeraterne og officererne ombord dækket Bernhard Glomsfeths baare med stjernebanneret var det paa samfundets, de millioners hjemms vegne, hvis vern og vagt enhver god soldat er, at denne ære blev tildel.

Følgende for anledningen forfattet sang blev i kirken sunget av Pastor Nedal:

„Den som for landet giver alt:
Sig selv; de blomstrende dage,
Reiser et minde, som staar om du faldt —
Et minde som ingen kan tage:

— Død paa din post og for dit land,
— Døde med ære som en mand
— Og kommer med ære tilbake.

Du reiste ut saa frisk og ung
For verden at je og at lære.
Hjemkomsten blev dog saare tung
For fader og søskende kjære.
Derfor ei Herren hjælpe vil
Strækker vor egen kraft ei til
Naar sorgen vil knuge og tære.

Men ingen kan trøste som Jesus gjør.
I sorgen Guds ordet os glæder.
Og har du ei følt ham trøste dig før,
Saa gaa til ham nu mens du græder.
Da er det let at ta imod,
Trøst for al sorg ved Jesu blod
— Fred for det sørgende hjerte.

Farvel til dem som stod mig nær
Og var mine venner i livet.
Farvel til far og til søskende kjær
Bed mig eder kaldet er givet —
Givet med styrke av Herren vor
Følg det! og evig fred du faar
For livet og livet herefter.

Olav Nedal.“

Souris, N. Dak.

De første aar ved St. Olaf College.

Mrs. Anna E. Mohn.

V.

Det fjerde og sidste aar skolen forblev i byen blev lærernes antal forøget med en, Prof. L. Lynne ifra Winnehsief Co., Iowa. Han overtog blandt andet sprogundervisningen.

Det var interessant for St. Olaf folkene i denne tid, at se der blev lagt sten paa sten i den ny bygning, ligeledes paa afstand at se den reise sig imod en baggrund af grønne træer.

Det var Muus's ønske, at det som blev bygget skulde gjøres solid, saa det blev bestandig, og i dette var de øvrige medlemmer af byggekomiteen og trusteeerne fuldstændig enige med ham. Der blev saaledes muret, samtidig med de ydre vægge, en solid mur langs hver gang, ifra øst til vest og ifra nord til syd, lige op til tredje etage. I tilfælde af ildbrand vilde dette være fordelagtig. Grundmuren blev ogsaa af praktiske hensyn sænket to fod ned i den solide sandsten. Denne dybde krævede senere adskillig „excavation“ paa vestsiden af bygningen. Men saa fik man ogsaa fylde til at jævne forgrunden og ligeledes til at danne kjørevei op forsiden av bakken. Men vi maa tilbage til byen, hvor vi endda for en tid opholdt os.

Skolens arbejde gik sin vante gang dette aar, med 99 elever og fire lærere. Der blev mere og mere en følelse af at ha noget bedre ivente. Der blev ogsaa flere udflugter til St. Olaf høien. Wiis Høverstad, en af de første elever ved skolen, fortalte mig nylig, at skolepigerne fik af Mr. Thorsen flere gange smør, egg og lignende nødvendige sager til at berede lunch af, naar eleverne fik en halv dag fri til adspredelse. De fik vist ofte slyds til og fra atpaa, da veien var noksaa lang.

Det gik noksaa rasht med bygningen denne sommer, og den 7de November var den under tag, efter kontrakten. De røde

murstensvægge blev malt og bestrødd med sand, og bygningen fik saaledes udseende af at være opført af den lyse „Milwaukee brick“, som den tid var meget i brug. Mit ydre træverk fik en harmonerende graa farve, og det tog jeg godt ud.

I begyndelsen af Juni sluttede St. Olaf sin tilværelse i byen. Naar de igjen tog op arbeidet vilde det bli i permanent lokale. Den 31te Juli samme aar (1878) var de værelser vi skulde bebo, i den sydøstlige del af bygningen, saavidt færdige, at vi flyttede ind. Der var da ingen trapper op til første etage, eller ydre indgangsdøre. Men ved vestindgangen var der en bred planke som arbeiderne benyttet, og paa denne kom vi ind. Vore møbler kom vist ind basement veien.

Jeg maa fortælle lidt om vort indtog, som slet ikke var særdeles imponerende. Men vi var da ialfald de første indbyggere ved St. Olaf. Det led mod aften da vi kjørte op med Harald Thorsens hest og ekvipage, og saavidt det angik var det meget tilfredsstillende. Men da vi kom ind hadde jnefferne været der, efterat vi hadde ryddet op, og gulvene var igjen bestrødd med høvelspon, og paa dette gulv hadde tjenestepiken sat op og dækket saa godt hun kunde vort tebord. Da vi ingen oven hadde faat istand endda maatte hun saa hedt vand til teen hos en Mrs. Eckstrøm, som da bodde i den førnævnte log-hytte inde i skogen. Tevandet blev opparmet i en jerngrøde, og blev saaledes noget mørkt af farve, men jeg kan ikke erindre at det svækket appetiten, men det gav hellere anledning til munterhed, som gjør godt.

De som saaledes gjorde indtog var, foruden vor familie bestaaende af tre, Prof. Lynne, som var saa snil at hjelpe os med flytningen, samt vor tjenestepige. Vor ældste søn var da halvandet aar gammel. Den næste morgen fandt vi, som hadde værelser paa østsiden, at gjennom de store vinduer uden rullegardiner, var augustsolen temmelig nærgaaende, men man

raadet snart bod paa det. Det første Mohn foretog sig da vi var komne saavidt i orden var at bygge en midlertidig trap op paa sydsiden, ved indgangen til vor bekvemmelighed. Den var simpel nok men gjorde tjeneste indtil snekkerne fik tid til at bygge trapper.

Pastor Muus og Pastor Bøckman kom snart for at ønske os tillykke med nyt hjem, og Pastor Muus udtalte sin glæde over at finde bygningen bebodd. Ethvert skridt fremad havde sin interesse for ham. Vi, som havde sluttet hvert aar i byen, var ogsaa vel fornøjet over ligesom at være komne i havn. Vi havde prægtige værelser, og udsigten fra vinduerne var storartet. Det blev bemærket af en som saa denne udsigt for første gang, at „det vilde bli umuligt at bli melanfolst i værelser med slig en udsigt.“

Der blev stor travlhed iblandt de forskjellige haandverkere med at faa alt i orden til den 10de September da skolen skulde begynde. Senere paa høsten skulde Minnesota distrikts preste-konferens holde møde her og saantidig den 6te November skulde bygningen indvies. Imidlertid fik St. Olaf sit første alvorlige „hock“ idet kontraktøren, som paa samme tid havde paatat sig opførelsen af flere bygninger, gif fallit. Derjom den nye „lien lov“ havde tidligere gaat ikraft vilde det set meget alvorlig ud for St. Olaf. (Mere.)

Lidt nybyggerhistorie fra Spring Grove og omegn.

XVIII.

D. S. Johnson.

Blackhammer.

Blackhammer township ligger nord for Spring Grove, øst mod Caledonia town, nord mod Ducatan og vest mod Fillmore County. Baade Ducatan og Blackhammer hørte i førstningen sammen med Spring Grove, indtil Blackhammer i 1859 organiseret til eget town. Dets areal er 23,040 acres og det skal være fuldt township. Den søndre part af townet, og ligesaa den centrale del nordover, er bølgefornig prærie med vakre skovpartier imellem, medens paa østre og vestre side er mere brat og bakket land og særlig paa vestre part af townet er det nogle fjeldnuder som rager op fra 350 til 400 fod fra dalen, Riceford bækken løber efter.

I nordre part af townet nær Riceford bækken tror man at der langt tilbage i tiden har været ligesom en slags fæstning, et tilflugtssted for en liden stamme menneker. Man opdagede der en hule som synes være udgravet af menneker. Den har en indgang eller døraabning fire fod i firkant og indenfor denne en længde af omtrent 1,000 fod og en høide mellem 5 og 6 fod. Opdagerne af denne hule fandt en guldmynt derinde, af størrelse som et 5 dollar-stykke, uden nogen indskription som kunde vise hvor den var præget.

Navnet Blackhammer er vel enestaaende her i landet, da der vist ikke findes noget township i De forenede stater som har et lignende navn. Baldrisen Knut Olsen Vergo havde bosat sig nordvest for Spring Grove nær der townlinjen mellem Blackhammer og Spring Grove nu er, og en morgen han kom op fik han se den høie bluff, eller brint, som stikker op i terrænet, var fort efter en ild som var gaaet over den og havde af-

brændt græsjet. Han mindedes da fra sin fødebygd i Baldris en lav fjeldtop i Slidre som kaldtes „Svarthammer“ og kaldte saa denne med samme navn, som ved oversættelsen til engelsk blev Blackhammer.

Den første hvide mand, som kom til Blackhammer for at grunde sig et hjem skulde være en amerikaner, siges det, ved navn Ed. Stevens. Han kom fra Cambridge, Wisconsin sommeren 1852. Han tog i besiddelse det land som nu kaldes Ise-farmen, men da det var en usædvanlig tør sommer saa enkelte vandfilder var tørket op, stanjet han der kun nogen saa dage. Han flyttede længere nord hvor han fandt en vandfilde og med bistand af sin hustru opførte der en tømmerhytte som de bodde i to aar, men folgte da til Peter Carrier den ældre og flyttede til Yucatan.

Den første norfker som bosatte sig paa Blackhammer var Torfel Aagesen fra Stavanger. Han var født den 1ste April 1818 ved Haugenes, og udvandrede til Amerika i 1851, hvor han først opholdt sig i Wisconsin nogle maaneder og flyttede saa derfra til Winnesheit County Iowa. I Mars maaned 1853 kom han en dag vandrende nordover med øks og en klubbe paa ryggen, samt jernbløiger, for gjerdeskiløvning. Han fandt en vandfilde nedenfor en bakke og der slog han sig ned, byggede et hus af aspestoffer, som han tækkede med birkenæver, og jord ovenpaa nævren, efter norfke byggestil. I denne tømmerhytte levede Torfel Aagesen som Robinson Cruso, blottende alene i Town of Blackhammer i flere maaneder, med undtagelse af Ed. Stevens der som før sagt bodde i nordre part af townet. Torfel Aagesen var den første som saadde og høstede hvede paa Blackhammer. Han anlagde ogsaa en æblehave, plantede de første æbletræer der, og høstede de første æbler som er vokset paa Blackhammer.

Ud paa sommeren i juni maaned kom det flere familier som

nedfattede sig paa Blackhammer, saa Aagesen blev ikke længer den eneste norfker i townet, nemlig Jens E. Vinjum, Knut Gif, samt hans tre sønner Knut, John og Ole. Ligesaa Gutform og Jens Otternes, samt Halvor Olsen og Kristoffer Eriksen.

Jens E. Vinjum fra Aurlandsvangen var født den 12te Januar 1829, af forældrene Elling Larsen Vinjum og hustru Kari Jensdatter Dyrdal. Aurlandsvangen er nu et yndet turiststed ved sin storilagne fjeldnatur der rager høiere op fra dalbunden end noget andet sted efter Sognefjorden. Vangens hotel paa Aurlandsvangen er fuldt af turister om sommeren, som beundrer disse høie fjelde, hvorfra man har den herligste udsigt, naar man kommer op paa toppen af dem. En af disse herlige udsigter er fra toppen paa Blaaskablen, som naar op i en højde af 5,320 fod fra havet. Det tager 6 timer fra Vangens hotel at bestige denne fjeldtop.

I 1849 blev Jens Vinjum gift med Anna Olsdatter Otternes, og da det nu i 1840-aarene var kommet rygter ind i disse fjelddale at langt mod sydvest paa den anden side af det store hav, skulde det være et land som hed Amerika, med mange muligheder for en bedre fremtid, saa begyndte ogsaa det unge egtepar at tænke paa dette land som deres fremtidige hjem. De saa som var udvandret skrev rosende om Amerika, og dette vakte en længsel, et bedre fremtidshaab hos mange om lysere livsvilkaar. Det var ligesom det begyndte at dæmre af en ny dag, der jatte en gjæring i unge mænd og kvinder, saa man begyndte at tænke som Arne i Bjørnsons fortællinger: „Udruer mig paa, hvad jeg faar at se over de høie fjelde,“ og saa modnedes denne tanke som det end videre hedder: „Ud vil jeg! ud! aa, saa langt, langt, langt over de høie fjelde! her er saa knugende, tærende trangt, og mit mod er saa ungt og rankt. Lad det saa stigningen friste — ikke mod murkanten breste.“ Ja, det var mod hos disse vore banebrydere, som ikke brast om det optaar-

nede sig høie mure af gjenvordigheder paa reisen ud fra de høie fjelde, og ellers efter de var komne ud i vildnisset.

Jens E. Vinjum og hustru besluttede da at udvandre og tog med et emigrantfisk fra Bergen, vaaren 1851, og kom til det bekjendte Koshkonong i Wisconsin efter 16 ugers reise paa hav og land. Det var vaaraannen da de reiste fra Norge, og skuraannen da de kom til Amerika. De opholdt sig da paa Koshkonong en tid, flyttede saa til Washington Prairie, Iowa, og opholdt sig der nogle maaneder. Derfra kom de hid til Houston County, Minn. i 1853 og kjøbte sig regjeringsland i Blackhammer township. Nu var de da sammen med nogle saa af fine bygdefolk kommet langt, langt ud fra de høie fjelde, over det store hav, og omtrent 1,400 mil ind i et fremmed land, i vildmarken, hvor kun indianerne og hjorten havde trampet. Her skulde deres hjem bli. Og saa var det at forvandle indianernes jagtmarker til ager og eng, bygge hus, lave redskaber, og haabe og tro paa sig selv og forsynet. Lidt efter lidt frønedes deres flid og virksomhed med held, saa de fik et vakkert hjem, og kan glæde sig ved en blid og sorgfri alderdom, hvad timelige midler angaar. Da forfatteren af disse linjer besøgte disse ærværdige gamle, kom jeg til at mindes maleren Tidemand's vakre billede, „De ensomme gamle“. De havde det saa net og pent i deres koselige hjem, og det ligejom lyste op i deres ansigter da vi begyndte at tale om fædrelandet, fødestedet hvor de som barn havde tumlet omkring. Ja fødestedet, barne- og ungdomstiden, er de kjæreste minder vi bærer paa gennem livet. Dog er ikke disse ærværdige gamle ensomme. Sønnen bruger farmen og bor paa stedet, men den korte stund jeg besøgte dem var de alene og jeg kom saaledes ihu Tidemand's billede.

Jens E. Vinjum og hustru har i deres egteskab havt ti børn hvoraf tre døde i en ung alder. To af dem døde i Norge

og en døde paa reisen over Michiganfjænen. De som lever er følgende: Elling, bor hjemme paa farsfarmen, Guttorm, gift med Josie, født Bjergo, bor ogsaa paa forældrenes hjemsted. Ole, gift med Karen, født Otternes, bor i nærheden af forældrene. Jens, gift med Marta, født Otternes, bor ogsaa der i nabolaget. Botolf, gift med Inger, født Hermandsen, bor i Dell Rapids, S. D., hvor manden driver butikforretning. Marie, gift med Hermand Wangsnes, bor i samme by og driver baade butik og forretning som undertaker. Ingeborg, gift med Gilbert Bergsrud, bor paa Blackhammer.

Guttorm O. Otternes er født i Nurlands sogn, Sogndal, den 2den Februar 1823. Han blev gift med Brita, født Trondalen, ogsaa fra Nurland. Hun var født den 19de Juni 1829. I 1853 kom de til Blackhammer i følge med Jens E. Vinjum, som før er nævnt, og bosatte sig der. Fra deres egteskab er 8 børn, hvoraf flere nu er døde. Marie blev gift med Thor Solum og døde aaret efter, og efterlod sig en pige som nu er gift med Helmer Lif. Jensine døde ung. Ole blev gift med Martha, født Skaacim. Han døde efter en operation i La Crosse den 9de Mai 1899. Karen er gift med Ole J. Vinjum. Iver er gift med Brita, født J. Gre. Cornelius, gift med Ingeborg, født E. Beum. Martha, gift med Jens J. Vinjum. Jensine, gift med Ole D. Lee. Alle børnene er bosat paa Blackhammer. Ole, Iver og Karen reiste ud til Syd Dakota og bodde der i nogle aar, men kom tilbage til Blackhammer og kjøbte sig farme der.

Guttorm Otternes døde den 16de April 1887 og hustruen Brita døde den 21de August 1897.

Iver Otternes har indehavt mange tillidshverv. Saaledes har han repræsenteret dette distrikt i legislaturen, havt og har tillidsposter i townet, saasom assessor med flere. Hans datter Marie blev uddannet til lærerinde for common-skolen og hun

udførte denne gerning saa dygtig og tilfredsstillende der hun var ansat, at folket valgte hende til skole superintendent for Houston County, for endel aar siden og hun er senere gjenvalgt og indehar embedet.

Zens Olsen Otternes var født paa gaarden Otternes i Murlands sogn, Sogndal, den 24de Juni 1811, af forældrene Ole og Ingeborg Otternes. I 1847 blev han egteviet til Martha, en datter til Lars og Randi Ottrelie. Nu var Zens den ældste af gutterne og saaledes odelsberettiget til gaarden Otternes, og omendkjønt loven hjemlede den odelsberettigede til at saa eiendommen for en billig pris, saa var det dog trangt og tungvindt inde i disse fjorddale. Paa de fleste steder var jordarealet hjemme paa gaardene meget indskrænket, saa høiet til at fodre kreaturene med, maatte samles i udslaatterne oppe i fjeldet og fragtes ned til gaardene paa mange besværlige maader.

I den tid havde man ikke opfundet lauparstrengene til at fragte forskjellige gjenstande efter. Nu kan man fragte hvadsomhelst efter disse taugbaner som er strakt dels et stykke op i fjeldet, og dels fra toppen og ned i dalbunden. En gammel bonde i Flomsdalen fortalte nedskriveren af disse linjer, at opfindelsen af lauparstrengen blev gjort af to smaagutter der legede med en lintraad. De havde bundet den ene ende af traaden høiere end den anden; lavede saa en frog, som de kunde binde smaa gjenstande til, og hængte paa traaden og lod det glide nedover, og dermed var lauparstrengene opfundet. Siden er disse befordringsmidler forbedret ved at tilføie et vindapparat, saa man fragter baade op og ned det man trænger til brug. I Vestfjorddalen, Telemarken, kom det nyjilet melk i kander hver morgen, efter disse taugbaner, fra sætrene oppe i fjeldet til indbyggerne i byen Saasheim. Om aftenen blev de tomme kander sendt op igjen til sætrene. Disse lauparstreng-

er da en af de nyttigste opfindelser for befolkningen i disse trange dale, og har taget bort det tunge og anstrængende arbejde at fragte ned til gaarden høiet som blev samlet oppe i de bratte fjeldrevner. Nu kan man bare bundte høiet oppe i udslaatterne og hænge bundterne paa lauparstrengen, saa seiler de ned til gaarden. Ligejaa ved. Naar man reiser gjen- nem Vestlandets dybe dale, saa ser man høibunter komme lige- som seilende i luften efter disse staaaltraadstrengene. Store høibunter gaar ganske sagte, medens derimod ved som er sammenbundtet og kommer efter strengen, flyver ligejaa hurtig som tyffernes zeppelinflibe.

Nu ved jeg ikke hvorledes det var paa gaarden Otternes, om der var udslaatter der, men det berettes af dem som er udvandret fra disse fjelddale, at jordarealet paa mange gaarde var ganske lidet, saa megen høislaat blev gjort i udmarken. Lauparstrengene eller taugbaner har jeg selv set i Sogndal, Særdanger og Telemarken.

Som før sagt var det saa i Norge og er fremdeles, at den ældste af sønnerne, som var odelsberettiget til en gaard, fik den billigere end om den blev solgt til den høijtydende udenfor slegten men saa sikret forældrene sig et forsvarlig livøre, som kunde hvile nokkaa tungt paa sønnen i mange aar, saa længe forældrene levede. Livøret blev takseret for 5 aar og den sum fratrukket som betalt. Døde forældrene inden den tid blev det til fordel for gaardeieren; men det hændte at forældrene levede en 15—20 aar efter at de var blevne livørsfolk, og da blev gaarden dyrere end om den hadde været betalt efter den tids fulde værdi.

Om det nu for Zens, var forbundet med livøre at overtage gaarden Otternes, ved jeg ikke, og blot nævner at det var den ældste søns lod paa mange steder. Rygtet om Amerika var som før sagt kommet ind i disse fjorddistrikter og hadde grebet be-

folkningen sliq, at mange fik hvad man kalder amerikafeber, og denne feber hadde da smittet paa Jens Otternes saa han vaaren 1852 besluttede at forlade sit fødested og fædreland, for i det fjerne vesten at finde sig et hjem. Med udrustning af nieste til sig selv, hustru og to børn, Ingeborg og Randi, begav de sig paa veien og efter i 13 uger at ha tumlet om paa det fraadende hav landet de i New York. Det var store forsynninger af mad, som emigranterne i den tid maatte forsyne sig med paa denne lange reise, og dog hændte det at knaphed indtraadte førend de kom frem.

Fra New York gif da Jens og følge med de bekjendte kanalbaade og dampskib til Milwaukee, og derfra med oksekyds til Koskkonong, Dane County, Wisconsin, der var ligesom en samlingsplads for emigranterne i de dage, og særlig fra de trakter i Norge som Jens var fra. Den følgende vaar forlod de Koskkonong og med offer og en teltvogn drog de afsted gennem bildnisjet over elve og bække, myrer og moradser, og kom til det sted, som senere blev kaldt Town of Blackhammer, Houston County, Minn. Da de kom til Blackhammer var familien forøget med en pige, der fik navnet Karen Oline. Jens udsøgte sig da 160 acres land paa de betingelser og efter den pris, som da var sat paa regjeringsland, fik sig op et lidet hus medens teltvognen maatte tjene som bolig for familien indtil huset var færdigt. Dette hus tjente da ogsaa som midlertidig bolig for andre nykommere, og der kunde for længere eller kortere tid være fra 4 til 6 familier der de første aarene; thi om det ikke skimtedes nogen velstand i disse smaa tømmerhytter, saa var det dog nøjsomhed, og det kan siges om disse banebrydere at de hadde en vis pietet for fædreearven som de holdt trofast ved.

Det hørte ogsaa til dagens orden, at indianerne streifede omkring paa disse trakter i den tid, og ofte kom ind til nybyg-

gerne for at faa det eller hint, og skjønt de var fredelige og gjerne røgte fredspiben med nykommerne, var de dog en plage at ha omkring sig bestandig. Dog herskede der et godt forhold mellem disse skogens sønner og den hvide mand, saa ingen konflikt opstod mellem dem, som hadde sørgelige følger.

Da nu Jens Otternes ved dette landkjøb hadde maattet stifte gjæld ved at laane penge og betale 40 procent i rente, saa blev det vanskeligt med de smaa indtægter, som da var for haanden, at klare udgifterne. Han solgte derfor det meste af landet, saa han fik igjen 40 acres. Der voksede børnene op, som var seks i tallet, nemlig fire piger og to gutter. Hans hustru døde vaaren 1880, og da de fleste af børnene var reist ud fra hjemmet og til Dakota, kom han ogsaa vaaren 1882 med de to yngste af børnene, nemlig Lars og Anna, til Dakota, og opholdt sig hos sine børn indtil han fik hjemlov. Han døde hos sin datter, Mrs. Anders Verdahl, som dengang bodde i Baltic, S. D., den 13de Mars 1891, og ligger begravet paa Norway kirkegaard i Minnehaha County, S. D. Han var da 80 aar gammel.

Børnene er: Ingeborg, den ældste, blev gift med Johannes Skaeim og bor nu i Twin Valley, Minn. Randi, gift med Erik N. Solum, bor ved Flom, Norman County, Minn. Karen Oline, gift med Anders Verdahl, flyttede ud til Syd Dakota i 70-aarene og har bodd paa deres gamle hjemsted, ikke langt fra Garretson. Hun døde den 12te Mai 1915 efter at ha været daarlig i mange aar, og ligger nu begravet ved siden af sin far. Sønnen Ole bor nu i Brookings, S. D. Han tog sig homesteadland en tre mil fra byen om vaaren 1878. Ole er en meget oplyst og intelligent mand, en kjernefar, der har indehavt mange ansvarsfulde tillidshverv i Countyet. Han har tjent to terminer som representant i statens legislatur og to terminer som County Auditor, samt i andre tillidsposter, og

er i det heletaget en agtet og æret mand. Broderen Lars kjøbte 160 acres land i nærheden af Garretson, hvor han har sit hjem. Anna, gift med Herman Verdahl, bor paa gamle Verdahl-farmen, heller ikke langt fra Garretson, og saaledes i nabolaget af de andre søfænde. Alle børnene efter Jens Otternes og hustru har vakre hjem, lever i velstand og har nu allerede voksne børn.

Johannes E. Verdahl var født i Feios, midtre Sogn, i 1822 af forældrene E. Verdahl og hustru Kresten. Han var født paa gaarden Henjum ved Sjøstrand i 1824. Feios ligger som sagt i den centrale del af Sogn. Naar man reiser med dampskib fra Bergen og kommer ind i Fjærlandsfjorden har man Balholmen paa venstre og paa højre side Bangsnes, der stikker spidst frem som en lang odde. Paa syd siden af denne odde, som kaldes Bangsnes, ligger dampskibstoppestedet Feios. Balholmen er et meget yndet turiststed og her laa den hellige Valderhage, som sagaen beretter om, hvor det var oprejst et pragtfuldt tempel for guden Valder. En mængde udlændinger besøger Balholmen hver sommer, og særligt har den været et yndet sted for den tykke keiser, som har opholdt sig der hver sommer i mange aar, saa nær som sommeren 1915. Da maatte han være hjemme for at drive mordermaskinerne sine. Han opholdt sig i Balholmen sommeren 1914 da telegrammet kom om, at hans ædle ven Franz Josef vilde knuse Serbien. Bangsnes paa den anden side af fjorden hed i gamle dage Framnes og skulde efter sagaen tilhøre kjæmpe Fridthjof. En høi statue af ham er rejst der paa odden som kan sees langt udover fjorden.

Maret 1856 udvandrede Johannes E. Verdahl og hustru til Amerika og bosatte sig i Winnebief County, Iowa, i den nordlige del af Big Canoe settlement, hvor de opholdt sig i fire aar. Der drev han med almindeligt dagarbejde for andre, dels

til livsophold for familien og dels til at betale den gjæld, han var kommen i for overreisen til Amerika.

Vaaren 1860 flyttede de til Blackhammer township hvor han bosatte sig paa skoleland i sektion 16. En liden tømmerhytte blev da opført til at bo i, og saa var det at grubbe og saa brækket op noget til ager. Kreaturbejættningen blev da snart forøget da det paa den tid var anledning til god havn. Mange haarde og tunge tag blev taget for at saa ryddet væk de store Eiketræer i dette skogland, saa avling kunde ventes. Det var heller ikke bare leg for smaagutterne i de dage, da de maatte bære vand fra en vandkilde nede i en dyb dal over en halv mil borte, og saa var det at springe efter creaturene morgen og kveld, i det vaade græs, for at drive dem hjem, og meget andet som børnene maatte ta del i saasnart de blev i den alder de kunde være til lidt nytte.

Efter at ha bodd paa dette land en tid, kjøbte han 80 acres et stykke derfra, hvorpaa han bodde nogle aar. Han flyttede saa derfra og til Fillmore County, hvor han kjøbte 160 acres land, og der bodde de i længere tid. Den ældste søn Anders fortæller: At omendkjønt det ofte var tungt og strævsomt med haardt arbejde, saa levede han dog sine lykkeligste aar der. Anders J. Verdahl uddannede sig til skolelærer og virkede i mange aar som lærer i engelsk paa Blackhammer. I 1873 fik han som livsledjager Karen Oline, datter af Jens O. Otternes, som før er nævnt, og flyttet da til Dakota Territory, nu Syd Dakota, hvor han bosatte sig ved Sioux Falls. Hans forældre og søfænde flyttede ogsaa fra Fillmore County, Minn. og til Sioux Falls, S. D.

Johannes E. Verdahl døde efter et virksomt liv i 1883, 60 aar gammel. Hustruen døde i 1904, 80 aar gammel.

Sogndal, hvorfra saa mange mennesker er udvandret til Amerika, er den længste og mest forgrenede af alle vestlandets

fjorde. Den har en længde af 126 engelske mil og munder ud i havet, saa store oceanskibe kan gaa ind i disse fjorde. Det siger da sig selv, at Sogndal med den naturlige vandvei fra havet blev bebygget langt tilbage i tiden, kanske en 200 aar før vor tidsregning, og mangt et basketag har der staaet mellem nesfongerne førend Harald Haarfagre samlet hele Norge til et rige i 872. Senere beretter sagaen om kampe i Sognefjorden. I aaret 1184 stod et stort slag i Sogndalsfjorden paa et sted som kaldes Finreite, hvor kong Sverre med en flok af Birkebeinerne sine overvandt kong Magnus Erlingsøn. Kong Sverre havde kun 14 skibe og omtrent 1900 mand, medens kong Magnus havde 26 skibe og 3,200 mand; saa kong Magnus var sikker paa seiren, og nogle af hans fjender frød svært, at kong Sverre og Birkebeinerne da skulde bli nedhugget og finde sin grav i Sognefjorden; men de havde ikke gjort regning paa hvor haardføre og djerne disse foragtede Birkebeinere var, thi kun nogle saa af Magnus's store hær kom derfra i live. Kong Magnus selv sprang overbord fra et af skibene sine og druknede. Det berettes at slaget begyndte klokken 9 om kvelden og endte kl. 12 om natten.

Kong Magnus Erlingsen var søn til den ærgjerrige og grumsomme Erling Skakke, som havde gjort fælles sag med den berømte bisp Nicolas Arnejen, der var fjærvær, mordbrænder, giftblander og som paa den slueste og mest underfundige maade ikke skyede noget middel naar han derved kunde befæste sin magt og vælde. En vakker prælat, som hans hellighed „paven i Rom“ havde udnævnt til den gode hyrde for det norske folk.

En reise efter Sognefjorden og de forskjellige sidefjorde, enten til eller fra Bergen, er meget interessant, ved de afvæslende landskaber man da faar se. Søie, lodrette fjelde, der rager en 3 til 4,000 fod op fra fjorden, og vakre bygder, samt smaa landsbyer, der ligger saa lunt inde i fjordvigerne. Saa

dertil disse djerne, kvikke og livlige folk, som bebor disse bygder, og saa dette rullende velflygende Sognamaalet, man hører, der triller saa let som erter af en søk. At Sogningen selv har sat pris paa sit vakre maal viser følgende sprogregle, som han er befyldt for at ha fremsat: „Kan du Sognamaale og liteveta tytt, so kan du reise verdi rundt, rat te du kjem te Konstantinobel; men kjem du dar so stend du brænnande fast, dao far; for trynetyrken forstaar ikke Sognamaalet han far.“ Trynetyrken var uden tvil bekjendt i Sogn for sine mange onde gjerninger, saa Sogningen vilde vist ikke ha noget sprogligt kompaniskab med ham.

Snut Tyrifakken fra Næs i Hallingdal var ogsaa af rydningsmændene paa Blackhammer. Han udvandrede til Amerika i 1848, og de første 6 aar efter sin ankomst opholdt han sig i Wisconsin. Han blev der gift med Marie Nisdatte Gaugajordet der var udvandret i 1852 ogsaa fra Hallingdal. I 1854 kjørte de fra Wisconsin med osjer og en teltevogn for at finde sig et hjem, og kom til Blackhammer, hvor de fandt hvad de søgte og grundede der deres sidste jordiske hjem. Snut døde for endel aar siden, medens enken endnu lever og kan fortælle om nybyggerlivets mangehaande lid, slæb og gjenvordigheder.

Hum fortalte at i førstningen var teltevognen deres hus som de krøb ind i om natten og tildels naar voldsomme regnskure kom. Naar de skulde saa koft sig mad var det at gjøre op ild paa marken og sætte sig i skyggen af store eiketræer, som var deres spisefal, indtil de fik rullet op et hus af eikestoffer paa en 12, 14 fod i firkant, med en peis i det ene hjørne opmuret af sten og lere, og jordbakkens som gulv. Mellem stofferne i væggen blev det plugges ind træstikker og plastrer med lere til beskyttelse mod kulden i de barske vinterdage. Disse smaa tømmerhytter med sit primitive varmeapparat og øksehvælede møb-

ler var da baade kjøkken, dagligtue og soveværelse i mange aar.

§ De første nybyggeraar streifede næsten daglig indianere deromkring som tiggede efter alt mulig, og var en plage at ha omkring sig. Rigtignok var det af den fredelige stamme som kaldes Chippewaystammen, men de kunde dog være noksaa nærgaaende naar det ikke var mandfolk tilstede ved huset. En dag medens hendes mand var fraværende ude i skogen for at hugge gjerdestier kom det to indianere af et mørkt udseende med hvert sit gevær i haanden ind i huset og begyndte at se sig om efter noget som de ønskede at faa, medens de mumlede noget paa sit eget sprog som hun naturligtvis ikke kunde forstaa. De tog fat paa fleskestykker og fladbrød, som de betragtede nøie, lugtede paa det, og saa kastet det fra sig igjen. Da de nu blev mer end almindelig nærgaaende blev hun bange og sendte bud efter manden, som da kom hjem. Ved hjælp af fagter og tegn fik de da gjort sig forstaaelig, at de vilde faa mel og salt. De havde skudt en fugl som de vilde lave et maaltid af og trængte da baade mel og salt til den slags labskaus, som de lavede af fuglen.

Tosten Johnson Lommen, en bror af Gjermund, Peter og John, var født den 21de Juli 1834 paa gaarden Lommen, Baldris. § En alder af 12 aar flyttede han til Sogndal hvor en søster af ham bodde, som var gift med en som drev smedhaandverk. Tosten arbejdede da i sin svogers verksted og lærte saaledes smedhaandverket, men da flere af hans ældre brødre var udvandret til Amerika, bestemte Tosten sig ogsaa til at forlade Norge for i Amerika at finde sig et hjem. § 1851 forlod han sit fødeland og kom til Dane County, Wisconsin, hvor han opholdt sig noget over et aar. Han flyttede saa til Spring Grove, hvor han havde sit hjem hos broderen Peter, medens han det meste af tiden arbejdede paa farm, dels i Iowa og dels i Minnesota, i sommertiden. Vinteren benyttet han til at gaa

paa skole for at lære sproget og ligesaa at skaffe sig andre kundskaber. Han anvendte ogsaa et aar ved universitetet i Fayette, for at skaffe sig større kundskaber. § 1856 købte han land i Blackhammer, som han begyndte at rydde og bygge paa, medens han fremdeles havde sit hjem hos broderen Peter. § 1860 blev han gift med Thora Jesme og flyttede da paa sit eget land, hvor han byggede tidsmæssige huse, dyrkede op landet til et vakkert, komfortabelt hjem. § 1864 lod han sig hverve til borgerkrigen og blev indlemmet i Company D, Fjort Minnesota heavy Artillery, hvor han tjente til krigens slut. Efter han kom hjem fra krigstjenesten blev han meget benyttet baade i statens, countys og townets tjeneste. § 1869 blev han valgt som representant til legislaturen, hvilket embede han indehadde i tre terminer. Han var i flere aar Town Clerk, County Commissionær og i 1879 da jernbanen kom ind her, blev han ansat som Mail Agent (Postfører) paa toget mellem Reno og Preston og tjente som saadan i flere aar. § Slutningen af 1880 aarene tjente han i to terminer som stats senator. Da han efter et langt og virksomt liv trak sig tilbage fra al forretning, flyttede han til en af sine børn hvor han for nogle aar siden døde.

Broderen Thomas Johnson Lommen var født 1837 og udvandrede samme aar som Tosten, nemlig 1851. Han uddannede sig til prest og virkede over en udstrakt missionsmark i Nicolle, Brown, Blue Earth, MacLeod og andre countyer her i Minnesota i en række af aar. Det siges at over 50 prester har nu delt hans gamle kald. Hans virksomhed som pionerprest i nybyggertidens første aar, vilde blevet en meget interessant historie hadde den været nedtegnet.

(Fortsættes.)

Valdrisstevnet i Glenwood, Minn., 22—23de Juni 1916.

Sidtil hadde Valdris Sambands aarlige stævner altid været afholdt i Twillingbyerne, men iaar trodde styret at en forandring kunde være gavnlig. Fem steder indbød og saa blev der spørgsmaal om hvilket sted vilde være heldigst. Men da der indløp indbydelse fra bystyret i forbindelse med det lokale Valdrislag i Pope County til at afholde stevnet i Glenwood, Minn., blev denne indbydelse modtaget med tak. Skjønt Glenwood er hovedstaden i Pope County er den allikevel bare en liten typisk landsby. Men dens beliggenhet ved enden av den store, vakre indsjø er idyllisk og rundt omkring i den deilige „Minnesota Park Region,, bor en mængde Valdriser, saa en heldigere plads for stevnet vilde være vanskelig at finde.

De som deltok fra Twillingbyerne reiste med morgentoget den 22de og ankom til Glenwood litt over middag. Præsident Beblen var imidlertid reist dagen forut og ved vor ankomst fandt vi byens operahus fylt og et program i fuld gang. Under forretningsmøtet oplæstes rapporter av formanden og sekretæren og der utnævntes en nominationskomite bestaaende av d'herr. John Elthun, Svar Hippe og John Selgeson, hvorefter møtet adjournerte til klokken 10 næste dags formiddag.

*

Mellem byen og indsjøen er utlagt en stor naturlig park. Her spillet Glenwood band, og snart var alle gjester samlet omkring den store pavillion, som er bygget like ut til sjøen. Her var det at gjestebøet skulde holdes og hvor komiteen nu var i travl virksomhet med forberedelserne. Pavillionen er en primitiv bygning, men beliggenheten gir fuld erstatning. Foran hovedindgangen løper den 30 miles „Lakeshore Drive“ og paa den motfatte side skulper Minnewassas bølger like op til grundmuren.

Klokken 5 aapnedes dørene til den improviserede spisehal. Der var sittepladse for 575 personer og saa hurtig som enhver kunde saa deponeret sin dollar blev alle sittepladse optat. Det var derfor en vakker forsamling, som i kort tid bænkedes rundt de rikt dækkede borde. En stor del var kjendte ansigter, som ofte sees ved Valdrisstevnerne, men en mængde var ogsaa der for første gang.

Efter at Prof. Beblen hadde hilst forsamlingen velkommen og Past. Chr. Thompson holdt bordbøn, blev rjummegrauten serveret. Det vakte muntert bifald, da en hel arme av hvitflædte oppvartningspiker holdt sit indtog og i vel indøvet orden spredtes rundt de forskjellige borde i den store sal.

Der var baade mange og gode retter som blev serveret ved gjestebøet i Glenwood, og komiteen har vel fortjent Valdris Sambands hjertelige tak for den anstrengelse, som den i alle retninger la for dagen og som det hovedsagelig skyldes at stevnet blev saa heldig i enhver henseende.

Prof. John Dahle var kjoegemeester og der var den vanlige fynd og kraft i alle hans introduceringstaler og hans gamle salmevers var frydret med al den næselhd og kruseduller som det sig hør og bør hos en værdig og andægtig Valdris kjoegemeester fra tiden omkring midten av nittende aarhundrede.

Taler holdtes av Past. Kirkeberg, av Glenwoods gamle-hjems beshyrer, Past. A. S. Lee og bibliotekar S. C. M. Hansen, som erindret forsamlingen om vor gamle ven, pionereen Past. Nils Brandt. Et forslag om, at sekretæren sender Pastor Brandt møtets hjertelige hilsen tilstemtes ved reisning.

*

Klokken halv ni samledes man atter i pavillionen, hvor et rikholdig program var arrangeret. Past. og Mrs. Jørdes sangfor bidrog meget til denne kvelds hygge, idet en mængde av bore mest avholdte nationalsange blev sunget. Blandt ta-

lerne var atter bibliotekar Hansen som hadde glædet os ved at komme like fra Chicago. Hon. Thorstein Noble talte for Valdrisgaven, Hon. Nils Sedalen om at skrive oftere til venner og slektninge i Norge. Og saa var der Hon. Anute Knutson, som holdt en tale som mange længe vil mindes. Egentlig holdt han to taler, en paa norsk og en paa engelsk. Jeg vet ikke, om han var utilfreds med sit norsk, og det maa vel indrømmes, at fra et oratorisk synspunkt var hans engelske tale den bedste, men der er ikke noget, som kan siges i forbindelse med den forslidte frase: „bindestreg-amerikanere“, som kan sammenlignes med hans interessante tale paa norsk om de gamle Valdrispionerer i Pope og omliggende Countier. Han opregnet alle de ældre pionerfamilier, hvorav en hel del navne klang bekendte, og det var en fryd at høre ham fortælle om Valdrisprærien, Maanums og Sovrud settlementerne osv.

Efter det lange litterære program var tilende gaves opvisning av springdans og halling. Særlig nævneværdig var ikke nogen av disse, men derimot var der et par unge valdrisgutter, som præsterte de bedste hallingkast vi har set i Amerika.

Den 23de samledes man atter i pavillionen til forretningsmøte. Et nyt musikkorps var engageret og dette belivede stemningen ved flere numre. Saa holdt Past. Selge Sjøverstad en meget interessant tale om, hvorvidt det lønner sig at reise til Valdrisstebnerne, og om man har noget igjen derfor.

Nominationskomiteen rapporte og dens indstilling for valg blev enstemmig tilstemt som følger:

Præsident, Proj. A. A. Weblen; vice-præsident, Ole Rood; sekretær, A. M. Sundheim; styresmedlemmer, D. A. Gain, S. D. Hovey, S. E. Ingvallson, Herman Karlsgodt, Ole S. Dphheim, M. A. Weblen.

Som revisorer utnævntes Ole Rood og M. A. Weblen.

* Bygdelagenes konstitutionsutkast, som før har været trykt i Samband, oplæstes og tilstemtes paa betingelse av, at mindst 15 andre lag tilstemmer samme.

Av komiteen for Valdrisgaven var alle medlemmer med undtagelse av C. J. Heen tilstede. Komiteen hadde flere møter og var blit enige om at indstille, at arbeidet med indsamlingen fortsættes indtil næste aarsmøte. Flere understøttet indstillingen, som derpaa blev enstemmig antat.

En sak til byen Glenwood og Pope Counties borgere, til det lokale Valdrislag, til handelsforeningen og til mænd og kvinder som hadde ofret tid og arbeide for at gjøre dette vort 18de aarlige Valdrisstevne saa heldig, tilstemtes ved reisning.

Før møtet adjournerede blev der forhandlet en del angaaende ønskeligheten av at ansætte indsamlere for Valdrisgaven som for en vis godtgjørelse skulde anvende deres hele tid for et givet tidsrum paa dette arbeide. Det blev overlatt til komiteen at gjøre nærmere bestemmelser, men Hon. Thorstein Noble blev enstemmig valgt som hovvindsamler, forutjat at hans tid tillod ham at paata sig dette arbeide.

Klokken 4 om eftermiddagen hadde handelsforeningen arrangeret en automobiltur rundt indsjøen. En del av de tilreisende var allerede avreist med eftermiddagstogene, men der var mange igjen, og alle disse fatte stor pris baade paa turen og den opmerksomhet som blev vist dem.

A. M. Sundheim, sekretær.

Kvittering for bidrag til Valdrisgaven.

Før modtaget og kvitteret for\$4,367.81
 Ved Anute K. Thune, Murdock, Minn., fra følgende:
 Thosten K. Sondral, Kerkhoven, Minn. (fattige Bøng) \$2,
 Ole S. Sande do. (fondet B. Elidre) \$2, Ole K. Sondral do. (fattige Bøng) \$2, Theodor K. Sondral do. (fondet Bøng) \$2, Ole D. Ellingboe do. (fondet Bøng)

\$2, Jacob C. Avale, Murdock, Minn. (fondet Vang)	
\$1, Beret E. Ellingboe, do. do. \$2, tilsammen	13.00
Mrit Jullson, Sacred Heart, Minn. (oplysningsfondet, N. Aurdal)	5.00
Bed D. G. Opheim, Cyrus, Minn., fra Ole Ostenson vdoen, Mayville, N. Dak. (fondet Hedalen)	10.00
George Gilbertson, Glenwood, Minn. (fondet N. Aurdal)	5.00
Bed N. G. Rude, Volga, S. Dak., fra følgende: T. L. Thvedt, Volga, S. D. (fondet Vang) \$10, Knut N. Leite, do. do. \$20, Ole A. Aivil do. (fondet B. Slidre) \$25, Knud N. Aivil do. do. \$15, Mr. og Mrs. Lars L. Magistad, do. do. \$5, John O. Nebne, Brookings, do. \$3, Ole O. Nebne, do. do. \$3, N. G. Rude (fondet T. Slidre) \$50, John G. Everson, Volga (fondet N. Aurdal) \$1, Michael Lien, do. (fondet S. Aurdal) \$1, Hans Erickson (Nybraaten) do. do. \$2, A. B. Dalkhorp, do. do. \$5, tilsammen	140.00
Bed Jvar O. Hovey fra følgende: T. A. Thompson (Ellestad) Brownville, Minn. (fondet B. Slidre) \$5, E. O. Ellestad, do. do. \$5, Ole Ellestad, do. \$5, Syver Nelson (Naberg) Madison, Minn. (fondet N. Aurdal) \$10, Syver Erickson Hoff, Foley, Minn., do. \$10, tilsammen	35.00
Ole Iverson, Bryant, S. Dak. (fondet B. Slidre)	1.00
Bed Hon. T. O. Roble, Manfred, N. D., fra følgende: Lage Iverson Brenden, Maddock, N. D. (gamlehjem N. Aurdal) \$25, Ellen T. Nordstveit, Bremen, N. D. (fondet N. Aurdal) \$5, T. T. Forstad, Manfred, N. D. (fondet B. Slidre) \$5, tilsammen	35.00
Bed Alf. Hjelle, Plaza, N. Dak., fra følgende: Alf. Hjelle \$2, Gulbrand Jensen Qualle \$1.50, Albert G. Lean \$1, A. O. Fuglie 50c. (Alle til fondet B. Slidre). Tilsammen	5.00
Bed D. G. Moe, Macrarie, Saff., Can., fra følgende: J. Westerber (fondet N. Aurdal) \$5, Miss Bertha Frigstad Bratton, Saff. (fattige B. Slidre) 50c, tilsammen	5.50
Jndbundne renter 1ste Juli 1916	40.98
Tilsammen \$4,663.29	

Minneapolis, 20de Juli, 1916.

A. M. Sundheim,
Kassjerer.

Norsk Brillemaker

Vi har i Minneapolis en Valdris Brillemaker, som skulde like at sælge dig briller naar du behøver saadant. Kom ind til ham naar du er i byen og faa dine "Glasaugo" istandsat.

Hans navn er

EVEN E. OSTREM,

og du finder ham i

108 South Seventh Street, Minneapolis, Minn.

Norwegian-American

er det bedste middel til at bibringe den opvoksende slægt af norsk-amerikanere interesse for sine forfædres minder, kultur, historie, literatur, samt at gjøre dem kjendt med vort folks virksomhed, og almene nyheder om dem, hele verden rundt; men især i Amerika. Foruden **Norwegian-American** er intet norsk hjem fuldt udstyret med bladliteratur. Frit prøveeksemplar faas ved at skrive til

NORWEGIAN-AMERICAN

Northfield, Minn.

Bestemmelser om Valdrisgaven.

"1. Indsamlingen til Valdris optages paa den maate, at bidragene til hvert herred holdes særskilt, og givne bestemmer til hvilket herred bidraget ydes.

2. Bidragsyderne udtaler til hvilket hjem de ønsker deres bidrag anvendt.

3. Indsamlingen fortsættes til valdrisstevnet i 1917, og det samlede beløb oversendes hvert herred som et urørligt fond, undtagen de gaver, som givne bestemmer for noget andet. Herredsstyret forvalter samme og anvender indtægterne deraf som det finder det mest hensigtsmæssigt, dog saaledes, at tilbørligt hensyn tages til bidragsydernes ønske."

For cirklærer og al anden oplysning man ønsker, skriv til sekretæren. Bidrag og løfter om bidrag sendes til kassereren. Følgende er komiteens medlemmer:

Fra Vang, C. J. Heen, Dennison, Minn.

Fra V. Slidre, I. O. Hovey, 3323 Emerson Ave. No., Minneapolis, Minn. SEKRETÆR.

Fra O. Slidre, T. O. Roble, Manfred, N. Dak.

Fra Etnedalen, Johannes Anderson, Cottenwood, Minn.

Fra N. Aurdal, A. M. Sundheim, 3205 Park Ave., Minneapolis, Minn. KASSERER.

Fra S. Aurdal, L. C. Goplerud, Portland, N. Dak.

A. A. Veblen, 305 Walnut St. SE., Minneapolis, formand.

Lutheran Publishing House

DECORAH, IOWA, (OR 322 4th ST. S., MINNEAPOLIS.)

Hans Nielsen Hauge, Livsbillede\$1.25
Amerikabreve. "Til far og bror i Norge". P. Mørck \$1.00
Egte Perler. Livsbilleder af tre norske kvinder.....\$.60
Jonas Lie, Den fremsynte, 95 cents. Thomas Ross....\$.75
Billedverker, fra land og by i Norge. Større og mindre
samlinger, alle gode, til følgende priser: 40 cts,
50 cts, 60 cts, 75 cts, \$1.75, og.....\$2.00

Sendes portofrit mod forskudsbetaling.

Kristoffer Visted:

VOR GAMLE BONDEKULTUR.

Et pragtverk paa over 250 sider. 259 tekstbilleder og seks helsides plader dels i farvetryk. Indhold: Bygnings-skik, Dragt, Knust og haandverk, Visedigtning, Eventyrfortælling, Tidsregning og primstaven, Festdage og fest-skikker, Sælskabelighed og gilder, Drikkekar, Fødsel, Frieri og bryllup, Død og likferd. Frit tilsendt for \$2.50.

Per Nissen: **FÆDRELANDET**. En Norges-Beskrivelse før landsmænd hjemme og ute. 693 sider. 436 billeder. 5 karter. Prægtigt udstyret. Frit tilsendt for \$3.65.

Ludv. Saxe: **NORDMÆND JORDEN RUNDT**. 413 sider. Illustreret med et stort tal av billeder av nordmænd, norske hjem osv., samlet av forfatteren paa hans to aars reise til nordmænd i alle verdens lande. Koster indbundet \$3.25, frit tilsendt.

Rasmus B. Anderson: **AUTOBIOGRAPHY**. 671 pages. A most fascinating and valuable book. Price \$3.00.

George T. Flom: **HISTORY OF NORWEGIAN IMMIGRATION** to the United States. 407 pages. A most readable and valuable history. Price \$1.50.

Send bestillinger til **SAMBAND**, 322 Cedar Ave.,
Minneapolis, Minn.

The American Scandinavian Review

DR. HENRY GODDARD LEACH, Managing Editor

Six issues, 384 large pages, each year. Excellent paper, elegant type, beautiful illustrations, some in colors.

Articles by leading authorities in Europe and America on Scandinavian history, literature, art, music, travel, science, industry, finance, and current events.

The Review belongs in a class by itself among magazines—it is different—truly first-class. Each number is a gem.

Rev. T. H. Dahl, D.D., Pres. of the United Church.

The Review is just the periodical for an American of Scandinavian descent. It is a splendid publication.

Prof. J. N. Kildahl, D.D., Vice-Pres. United Church.

Apply as a New Associate now and you pay only \$1 cash for the whole year from July 1, 1916, and \$1 per year later. Yearly subscription \$1.50.

Field Secretaries wanted everywhere in Minnesota. Very liberal terms.

DR. JOHN E. GRANRUD, General Field Secretary for Minnesota.

Samband, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

G O Lunde jun17R
NORA SPRINGS IOWA